

దేశీకావ్యమరణ

పాపి కౌండలు

[కథలు]

సూరి

హాపాయిన్నర

NALANDA SERIES

హ క్కు లు ర చ యి త వి

మొదటి ముద్రణ

అక్టోబరు 1946

విజయ దశమి

ఈ ప్రచురణకు కేవలం ఆర్థిక స్తోమతకలి

గించటం మాత్రమే కాకుండా ఎన్నోవిధాల

తోడ్పడిన సహృదయులు శ్రీ శివరామ

కృష్ణ గారికి కృతజ్ఞ తాభివందనములు

సూ రి

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

వంకరగీతలు

అడత్తరం చూచేసరికి నుజాత బంటరిగా పుట్టింటికి వెళ్ల
వలసి వచ్చిందే అని దిగులు పట్టుకుంది నాకు.

వెడితే బంటరిగా ఉండలేక నేను బాధపడతా. వెళితే
తిమ్మడి పెళ్ళికుండా వెళ్లితూనే వీలు లేకపోయిందే అని
అమ్మ ఇదపుడే గేమో! వోనీ నేనుకూడా శెలవుపెడదామా
అంటు ఈ వార్తలోనే వస్తావ్వు. పై ఆశ్చర్యం చూచి!

నేను ఇలా మదనం ముతన్నానని అమ్మ ప్రహేళి, 'వోనీ
నేనుకూడా మా నేస్తాను తెడి కురిచాకు' అని అన్నా.
ఇప్పుడుమాత్రం మనమే ప్రతిమాలి పంపించవలసిన విధా
యకం.

ఎలాగూ ఇహ నిది తిప్పనిసం అని నిశ్చయించుకుని, ఆవుంట
క్లబ్బుకు వెళ్లితూ మానుకుని. ఆశ్చర్యమంది సరాసరి బజారుకు
బయలుదేరా,

కానయితే మర్నాకు ఆదివారం. ఉదయమూజానికి కావలసిన
వస్తువులు సావకాశంగానే తెచ్చుకోవచ్చు. అయినా శెలవు.
రోజునకూడా గుమ్మం కదిలటానికి నా మనస్సు అంగీక
రించదు. అథవా అలాంటి అవసరం వచ్చినా-

“అక్షీను రోజుల్లో ఎలాగూ తప్పనేతప్పదు. శైలవ్రహ్మణ్యన కూడా అనవసరంఅంటూ అనవసరంగా కల్పించుకుని, మీరు గుచ్చెం కడలాదింకే నా మనస్సు ఎలాగో ఉంటుంది, ఏం? ఇంట్లోవుంటే తోచదామోకు?...” అంటూ ఆమె కదలలేదు.

బజార్లో సిల్కుసాపు సర్దుకు వెళ్ళినానే హాట్ కలర్ లోవున్న జాబ్బోర్ సిల్కుసాదికే వోయింది నా దృష్టి.

నా కళ్ళు మొదటి దాకి. కనుక అన్నా, లేత గులాబీలన్నా ఎంతోయిష్టం. పైగా ఉష్ణం ఉందిలే ఎరెనోయే ఆసిల్కుచూపిం ద్దగ్గరైంది. ఆచీర కట్టుకుంటే - సుజాత సౌందర్యం ఇంకెంతగా వుంటుందో...వృణయం ఉద్విగ్ధంయింది.

జాబ్బోర్ నాకు చేతి హామిల్టన్ సిల్కులో నాలుగయిదు రకాలు, రోయం తూరు న్యూ క్లిబ్ బాస్టరులో ఒకటిరెండు చేతిలు - ఇంకా కావలసిన టాయిలెట్టు, తీసుకుని - మామూలు వేళికన్న మరో పది నిమిషాలు ఆలస్యంగా వాచ్చాను ఇంట్లోకి.

వాచ్చేసరికి, సూర్యుని తిలకిం వాసుకుని చిక్క తీసుకున్న జట్టును బడలయినా అల్లక గాలికి అలాగే ఎదిలేసి డాబా మీదనుంచుని నీక్సెస్టోని వాసకగజ్జకలాగా...

చూస్తూనే క్రి దికిచి, హాల్లో ఎదురియి ‘ఇల్లకనపడింది’- అంటూనే ఈవాట్లలగ్నీ యేమిటి? ఎబారంతా ఖరీదుచేసి,

కాయితాల్లో చుట్టూకొని వాళ్ళారల్ల వుండే' అనిబక్కటాక్కటే విప్పటం ప్రారంభించింది.

తీరానేను ఇంత సరదాతో తెచ్చిన చీరెలు, బంపనూ నచ్చుతాయో నచ్చవోఅమె ముఖంకేసి పరీక్షిస్తున్నా. ఇంతవరకెన్నడూ నేతెచ్చిన వాటికి ఆతేషణ రాలా...కాని ఈనాటి కూడా నిలుస్తుందా ఆ మర్యాద!

నాఅనుమానికి తగినట్లుగానే, బాజ్జెట్ సిల్కు చూసి కప్పుతూ, "ఇలాంటి చీరెలన్నీ తీసుకురావాలని ఎలా తోస్తుంది మీకు? కండ్లనూలు అయినా లేదుగదా... కట్టుకోటానికి ఎలాపనికి వోస్తు - దనుకున్నాను?"

"నిజమే-కాని, ఇలాంటి చీరెలు- కట్టు కన్నప్పడు నీశాందర్యం ఎలావుంటుందో... చూచి ఆనందించాలని..."

"ఇలాంటి చీరెలు- ఏమిటో నలుగురిలో కట్టు కోవాలంటే 'నామోషీగా' ఉంటుంది. పోనీ అని ఇంట్లో మీమూందరకట్టుకు-లే... పది నిమిషాల్లో... అమ్మా! ఊరికే చూసి ఆనందిస్తారు...? మీరు..." అన్నది. ఆకప్పులో కొంచెం లజ్జనుకూడా కలిపి.

అమె చెప్పినమాట కూడా వాస్తవమే. మరి క్రిగినటిసారి పండగకి నాళ్ల నాళ్లుపెట్టిన పట్టుచీర-పది నిమిషాల లోగానే గా పాతచీరెలా నలిగి పోయింది..! ఎలా మరచి పోతుంది సు-అ అనుభవాన్ని?

“అయితే ఈ జెల్లె గనన్నీ పనికి రావట్లేనా...?”

“వీరబాబో! నిత్యం ప్రాణాలు ఉన్నాయి. కాని మీరు మాత్రం అన
మాట ప్రకటించాలి. అలాగే కట్టవన్నప్పడు,
అలా... చూస్తూ... అన-ది-వాల్సిందే సుమా...!”

అన్నది కొంతగా

అంతా కోరినట్లే-“వెళ్ళేసిందా వెళ్ళేదు చీరెలువుంటే మాట
మాట్లాడి అయినా నాతో అలాగే- తలనని తలంపుగా
యిష్టం లేదు మావాడే-దాదా?” అన్నది.

“మీ దేవిగాదు పుట్టినితేకి ప్రచారానికిదూ! అందుకే
ఈ గళామా అంతా...”

“మీ నాతోకాదు మీ ప్రమాదానికి కూడా అనసరమయి
నవి ఏమీ చేసుకోవాల్సిందే?”

“ప్రస్తుతం నాకలాంటి వేమీ అనసరమున్నట్లు తోచాలి.
అంతగా అనసరమయితే ఒకటి రెండు లుంగీలేనా?...అందుకు
నీచీరెల్లో ఏఒక్క చీరె అనుగ్రహించినా...చాలు, మామూ
లేనా!”

“చాలాజి మరీ నేర్చుకుంటున్నారు...ఎప్పుడో ఒకసారి
అనసరమైనదని అలాయస్తే...ఇంకా యెప్పుడూ అలాగే
ఈచీరెల్లో ఇస్తాననుకున్నారు కాబోలు! అబ్బ...ఎంత
అలా...! అదికాదు. అసలు ఏదో కారణంవుంది. ఏం? నాతో
జెల్లెగొడిదా?” అంది కొంచెం కోపంతో....

ఉన్నదున్నట్లుగా-ఇప్పుడు నేను రావటానికి వీలైతే అసలు
చెలితే అసలుతా వేళాకోళమని అనుకోవచ్చు. నిజమని
నమ్మిస్తే ఇక ఆపూట అన్నంపూడా సర్వీస్ అవుతుంది. నాన
కాకింగా తిర్వాతి చెప్పాలనే పూహాతో-

“అంత నీతో చెప్పబూడని రహస్యాలేమున్నాయి నాక. ను!
అంత అనుమానిస్తావెందుట? నామాటం లే సమ్యక్ అనేనా?
నే నెప్పడయినా అబద్ధం చెప్పానా? ఊరి సరేకాని. ఆకలి
వేస్తోంది. ఏం ఈమాట అన్నప్రశ్నాదేవి అనుగ్రహం ఎంత
సేపటికా!”

—“ఏం! అంత ఆకలి వెయ్యటానికి కాఫీ దేవాలయంలో రంగ
నాథుని దర్శనం కాలేదు కాబోలు పాపం!”

అని ఇలాంటిగా వివరించుకుని వెంటయింటాకి వెళ్ళింది.

సృష్టికల్లా అందుమోచి, విలువైనది... రాత్రిసమయమే.
వెన్నెలరాత్రి మరీను. స్త్రీ సౌందర్యం చూడాలంటే. అలాంటి
రాత్రి సమయంలోనే చూడాలి. రాత్రి పదిగంటలు దాటిన
తిరువాత ప్రశాంత సమయంలో ఏ స్త్రీ కనిపించినా, ఏమా
త్రపు కళాభిజ్ఞుడయినా - ఆమెలోని రాసికృతను- అంతా సౌంద
ర్యాన్ని సులభంగా గుర్తించవచ్చు. అంత మనోమోహన
మయిన రాత్రిసమయంలోనే వారిమాట మనం వినాలన్నా
మనమాట వారు వినాలన్నాను. ఏమంటే మనస్సంతా
ఆ కొద్ది నిమిషాలలోపల అనుభవంలోకి రాబోయే మధుర

వాంఛల్లో లగ్నమై యుంటుంది. అలాంటి మధురవాంఛల ముందు ఎలాంటి ఘోర ప్రతిజ్ఞలయితే మాత్రం యేం దూది పింజలలా తేలిగ్గా కన్పిస్తాయి.

వెండిగానుతో మంచినీళ్లు తెచ్చి, పండునెన్నెల్లో పక్కమీద కూర్చుని ఈనెలు తీస్తోంది సుజాత.

అప్పటి కప్పుడే నేను పచ్చకర్పూరం మేళమించిన కిళ్ళీమెళవి, 'త్రీకార్న్స్' సిగరెట్ టాచ్ను అంచులు కోస్తున్నాను.

ఆమె ఇది గమనించి "నే నెలాటి తాంబూలు యిచ్చినా మీకు ఎబాల్లో తెచ్చుకున్న కిళ్ళీమాత్రం చెయ్యదు కదా"

"అది కాదు సు? నువ్వు యిల్లుతా నవరించి శయ్యకు చేరే సరికి ఏనాకా తేసి మూలనలసిందేగా! అంతవరకు తాంబూలు కోసు... వేచివుండే ఓసరి లేక ముందు ఈ కిళ్ళీ... అంతే కాని నీ తాంబూలుమీది అశ్రద్ధకాదు" అంటూ ఆమె అందించిన ఆకులు వేసుకుంటున్నాను.

"సో మాటలు మరీ విచిత్రం నోదురా! పదిగంటలయిందో లేదో... అంత మరీ పెందరాళే... అబ్బ! యెలాపడుకోవటం?" అంటూ పమిటచెంగు చాటున పెదిమల మీద సిగ్గు దాచుకుంది.

నేనూ ఆలవకాశాన్ని, పురస్కరించుకుని - వలదని వారించినా తాంబూలులో సగభాగం ఆమెకు పంచియిచ్చాను, అధ్యాంగికమా మరి?

“చాలెండి...మరీ చిన్నతను, దగ్గరకు రావటం భయంకరా!—
సరేకాని నిజం చెప్పురా! ఆసలు ఆచీరెలూ అవీ యెందుకు
తెచ్చినట్లు?”

“ఎల్లండి రాత్రికి మీ తమ్ముడి పెళ్లిట ను! మీ నాన్న
ఉత్తరం రాశారు. బహుశః తెల్లవారేసరికి మీ అన్నయ్య
కూడా వస్తాడేమో?”

“నిజం! మరి ఇందాకట్టుంచీ, నాతో చెప్పియినా చెప్ప
లేదే? అమ్మదొంగా! అబద్ధాలుకూడా నేర్చుకుంటున్నారా!”
అంది సంతోషంలో నాలుకలు చూపుతూ...

నేను వెళ్ళినట్లు అంటే, పాపం, ఆమె సంతోషాన్నంతా
హరించిన వాణ్ణి అననూ! ఆయినా మనస్సులోని విచారాన్ని
బిగపట్టి లేని సరదా కల్పించుకుని,—

“ఉం హూం, అదికాదు ను! ఇందాకనే చెప్పితే పెట్టె అంతా
సద్దుకుని దేవిగారు ఈరాత్రిప్యా సెంజరులొ నేప్రమాణమాతా
రేమో అని భయమేసింది” అన్నా కొంచెం ఉడికిలించాలని.

సాధారణంగా మనం ఆడవాళ్లను ఉడికిలించాలన్నా, వారికి
హుషారుగా కోపం తెప్పించాలన్నా ఎక్కువ సరదాపడతాం.
ఆప్రణయ కోపమే నిజంగా ఎంత అందంగా కన్పిస్తుంది? కాని
ఆ చిన్నిమాటే ఒక్కొక్కప్పుడు వారి మనస్సుకు బాధను
కూడా కలిగిస్తుంది. సమయా సమయాని గుర్తించకపోయినా
లేక పెడసరంగా అన్నా...

“నిజమే! హా! ! కేనెప్పుడూ పుట్టినింటి దగ్గర్నుంచి ఉత్తరం
వచ్చి, కే వ్యవసాయ గా ఉపాధిపాత్రులైనానుకమా...?
ఎందుకు కాని మాటలు? అదీ గాక మీరూ నాతో పచ్చే
వ్వకు ఎప్పుడు ప్రయాణం అయితేమాత్రం యేం?” అన్నది
అక్కణిపాశాన్ని చాకాల్లకు వెళ్ళవైచి.

“అదీ కాదు సు! ఉదకే మాటలుగలవ అలాంటిది, అంతలా
ఇదిపుకావే? అసలు ఇలాగే నీ అనుజ్ఞ లేకుండా నోచిన్న పోరి
శాటుచేశాను. తమిస్తావా?” అన్నాను అమె అధరాన్ని
నొక్కుతూ.

“తమి-చాలా! తమి-చటానికి కూడా ఏలులేని పోరిశాటు
చేశాకేమో! అలా అయితే శిక్షిస్తాను. కాదు నాకెలా
ఏలుగా వుంటే అలాచేస్తాను. త్వరగా చెప్పండి మరి!”

“నాకు ఉపాధిపాత్రానికి శైలిపునాదికదని, నిన్ను తీసుకుని
వెళ్ళటానికి మీ అన్నయ్యను రమ్మని నేనే తెల్లిగాం
యిచ్చాను. ఏ? కొంపమా? నిన్ను అడగకుండా ఇలా చేసి
సందుకు?”

“నిజంగా శిక్ష చాల్సిని నేనీమే. కాని ఈతిథాకు తమిస్తాను.
మీకు శైలిపునాదికకావే నేను మాత్రం యెలా వెడితా
ననుకున్నాను? ఇంత అమాయకులేని, యికా మీరు? పోనీ
వొస్తేవొస్తాను. ఈనాటికి ఇద్దరమూ మానేద్దాం.” అన్నది
తాపేగా!

నాకు నవ్వువచ్చింది. ఎవరు ఆమాయకులు? తమ్ముడి పెళ్లి అయితే వెళ్లవచ్చానా వెళ్లననే విచ్చిపిల్ల యెక్కడయినా వుంటుందీ?

“అడవడుచువి; నువ్వు వెళ్లకపోతే పెళ్లి ఆగిపోదు! పైగా కావలసినన్ని అడవడుచులాంఛనాలు పొగొట్టుకుంటావా పృథాగా? అసలు ఈమాటలన్నీ మీ అన్నయ్య ముఖం కనపడేటంతవరకేగా? అతర్వాతకూడా జ్ఞాపకమంటాయా? నేనద్దంటే మాత్రం మాస్తావా అప్పు? మానీ వెళ్లేప్పుడు చెప్పి అయినా వెడతావా?”

ఈప్రయాణాన్ని గురించి మహాతమనన్ను ఎంత శాధపడుతుందో తెలుసు. నాకు శైలవ్రహ్మకక్కపోయినా, అన్నగారు వస్తే ప్రయాణం తప్పదని. అయినా మననైజగుణం ఎలా మరచిపోతాం? ఆమె మనన్ను నామాటలతో ఉడుకెత్తి పోతుండేమో అన్న ఆలోచనను రానీయాలా. తెలిసికూడా ఒక్కొక్కప్పుడు అడవాళ్ల విషయంలో ఇలా అజ్ఞానంగా ప్రవర్తిస్తాం. మన మనన్ను ఏవిషయాన్ని గురించి శాధపడుతున్నావాల్సి మనలాగ ఇంత ఉడికిలిచ్చరు. చేతగాకకాదు. మనమనన్ను మరింత శాధపడటం యిప్పులేక కనుకనే అలాంటి సమయంలో మనమనన్ను శాంతిపరచి - శాధలో సగం తాము పంచుకుంటారు.

“ఎందుకు నా హృదయాన్ని ఇంకా అంతలా మధిస్తారు? మన స్ఫూర్తిగా ఆలొన్నమాట చేరా అవి? ఆడపడుచు లాంఛనాలమీద మోజు మరేవిషయంలోనూ లేదూ నాకు...? మీరు బాధించుచి ఏకోజయినా రావటం రవంత ఆలస్యమయితే నా మనస్సు ఎంత ఆరాటపడుతుందో మీకు మాత్రం తెలియదా?...మిమ్మల్ని విడిచి వెళ్ళటం ఎలాగా అని ఒకవైపునా, పోనీ అని మానేద్దామా అంటే, ‘ఒక్కగా ఒక్క అడిగిల్లు; అనియినా శుభమా అని తోచినా కట్టుకుంటే గుమ్మంలోకి గాచటానికి నోచుకోలేదు, ఇహ నేనయినా చేశా శుభకార్యాలు ఏమున్నాయి?’ అని మా అమ్మ గుజగుజలాడుతుండేమో అని ఒకవైపున; ఎటూ తోచక నేను బాధపడుతుంటే; ఎందుకు ఇలాంటి మాటలన్నీ అని నన్ను ముంతగా బాధపెడితాయో? పోనీ నా బుర్రకోజలయినా శైలవు దొరకదా? అబ్బ!...మిమ్మల్ని విడిచి వెళ్ళలేనండీ?” అని నా కాలిపోకి వాలింది.

శైలవు దొరకదని ఘట్టిగా తెలుసు నాకు. ఆ సంగతి ముందు గాత్రే చెప్పితే నేనసలు శైలవుగోస్సు ప్రయత్నించ లేదనుకుంటుంది. అవునుమరి! ఉత్తరం వచ్చిన వ్యవధాన మాత్రం దేది? పోనీ ఇలా అని ఇప్పుడే చెప్పి - నువ్వుకూడా వెళ్ళకపోతే యేం బావుంటుంది. ఈ తఫాకు వెళ్ళిరా ఎలాగో అలా అని బలనొత్తం చేశామా అంటే - విధాయకం గనుక -

‘నేను వెళ్లకపోతే మచసులో యేమయినా బాధపడతా నేమో అని మాట వరుసకు వెళ్లమనటమేకాని - నిజానికి యిష్టమయితే మీరు మాత్రం ప్రయాణంకారూ!’ అనీ అనవచ్చు ‘సీరియస్’గా...

మన బలవంతం యెందుకని తటస్థంగా ఊహకున్నామా అంటే-
 “మాటవరుసకు పోనీ నేను మానేస్తాను -అంటేతాముకూడా మెదలకుండా ఊహకున్నారు నే ఆన్నదే చాలుకదా అని. వారి అవసరాలు వారివేకాని, ఇతరుల అవసరాలుకూడా తమ అవసరాల లాంటివేఅని గ్రహించలేరు సుమీకొందరు’ అనీ అనవచ్చు కొంచెం కోపంతో...

అందుకనే ఆడవాళ్లముందర యే విషయం మాట్లాడాలన్న తూచి మాట్లాడాలి. మాట్లాడటంలో సూచిమొన వాసి అటుకాని ఇటుకాని తిప్పి మాట్లాడమో అంటే, నవనీత మనస్కులు కదవకీ! వాళ్ల మనస్సు వెళ్లు కరిగినట్లు కరిగి కన్నీళ్లరూపం ధరించి, వారి పైటచెరుగు, అదృష్ట వంతుల మయితే మనంకూడా తడిసి ముప్పందుం కావాలిసిందే...

‘రేపు శైలప్రకోసం ఎలాగయినా అన్నివిధాలాప్రయత్నిస్తాను. ముందుగాఎందుకుబాధపడటం?తిర్వాతాలోచించుకోవచ్చులే, అన్నా, ఆమె తిల్లోని మల్లెపూలవాసన మనస్సును హరిస్తూంటే ఆ పుడువెన్నెల అందాన్నికూడా ఆపూల సౌరభ్యంతోపాటు అనుభవించాలనే ఆదుర్దాలా.

అవును. అవసరమయిన విషయాలు నేను యేవి మాట్లాడు
తున్నా మీకు నిద్రవస్తూనే వుంటుంది. స్నేహితులెవరై నా
వచ్చినప్పుడు - ఎంత చలిగావున్నా రాత్రి ఒంటిగంటవరకూ
కృష్ణ ఒడ్డున కూర్చుని బాతాఖానీ వేస్తుంటే - కునుకైనా
రాదుకదూ!'

అని నన్నుగా విసిరింది నామీదకి, ఎప్పుడో సత్యంవాచ్చిన
నాటి నేరాన్ని ఇప్పుడు అస్త్రంగా మార్చి.

అడవాల్లు మన నేరాలు అన్నీ 'పైలో' జాగ్రత్త చేసినట్లు
గుర్తువుంచుకుని సమయం వాచ్చి ఇప్పుడు వాటిని అన్త్రాలుగా
మార్చి విసురుతారు. మనం సమయా సమయాలు గమనించ -
కుండా అనేస్తాం సాధారణంగా.

తెల్లవాడేసరికి అయిదుగంటల వ్యాపించుకో అన్వాయీ
చువ్వలూ ఊడిపడ్డనూ మా బావమరిది. ఇహ నెలాగయినా
తన ప్రయాణం తప్పదనే అధైర్యం కలిగింది సుజాతకు.

నాకు ఆరోజుల్లా ఆసలు యిల్లు కదలటానికే మనస్కరించలా
ఈ శెలవుకోసమని తప్పించికాదు కదలబు! స్రవ్యక్షేత్రంగా పై
ఆక్సనరు వాన్తాడని నోటీసు వాచ్చినప్పుడు- తోటి ఆక్సనరుతో
ఎలా సర్ది చెప్పడం. పైకి రాసినా 'శాంక్షక' అయివాచ్చే
వ్యవిధానం మాత్రం యేదీ?

అలా అలాటిదిగి నే యింటికి వాచ్చేసరికి, డాబామీద రీడింగ్
రూమ్లో టీటికీదగ్గర కూర్చుని వుంది సుజాత. ఉదయంనుంచీ

భరితభరిత కొంపకు చేరుకుంటున్న సూర్యుడికి సుధ్యాదేవి న్యాయతమిస్తున్నది. అరుణకాయంతో ముగిసిన అదృశ్యం సరి కిస్తున్నట్లు లేదు.

వెనుకగా వచ్చి అలవాటు ప్రకారం సకల వస్తువుల గిరిగిరితలు పెట్టాను. సాధారణంగా అలా అన్నప్పటికీ ఇప్పుడే సు! యోగనిద్రలోంచి మేల్కొన్నట్లు తాళంగా “ఏ? ఇంకా కాయా? పండా?” అంది జాలిగా. అప్పుడయిన ఎంతో నేడన పడుతున్నదో చదివితే కూడా తెలిసేట్లు సలూరాయులు?

ఉహూం, శైలవు దొరికలేదు? ”అని బిడ్డ స్వల్పమున్నెడిచి. “నేనుకున్నంత బరిగింది. ఈ అమావాస్య దాటేసే ఇంక ఈయేడాదికి ముగియాలి లేనట్లే, ఈదొంగార స్త్రీలు నానికీసూడా ముగియాలి లేవు కాబోలు!” అన్నది నిరాశతో. ఆ సమయంలో ఎన్నోవిధాల ఆడిపోసుకుంది. పర్యవసానం ప్రకారం చెప్పినది తెలుసు. అయితే మూత్రం యే? స్వభావంమరి!

నేనయినా ఇంతవరకు ఏ సంగతి అలాచెప్పి సుఖమును పెంపించటానికే ప్రయత్నించా. కాని తెల్లనాయకున్నాడంటే నా మనస్సుకు చేనే ముగియాలి చెప్పకోలేక పోతున్నాను.

ఇంక ఆరాత్రి నెలకొని ఉన్నప్పుడు మౌనంగా వచ్చేలోపునే నేను స్వయంగా చేసినది నా ముగిసి, నాకు దుస్వప్నకోటం -

చొక్కా తొడుక్కోవడం కూడా చిన్నపిల్లలకు చెప్పినట్లు చెప్పడం ప్రారంభించింది.

‘నేను వారంరోజుల్లోనే తిరిగివస్తా. నేను ప్రయాణంమాస్తా. నేమో; పంపలేదనే నెపం మీ మీదకు వస్తుందేమో అని ఆలా ధైర్యంగా వున్నట్లు నటిస్తున్నారు. కాని నే వెళ్ళిన దగ్గర్నుంచి మీ రెంత దిగులు పడతారేమోనని భయపడుతున్నా. నాకు ధైర్యంగా చెప్పటంకాదు. ఈవారం రోజులూ మీరెంత ధైర్యంగా ఉంటారో తెలుస్తుందిగా! సరిగ్గా వారం అయే సరికల్లా వీలయితే శెలవు పెట్టిరావటమో, వెంటనే పంపమని తెలిగ్రాం యివ్వటమో చేయండి. లేకపోతే మా వాళ్ళు పడహారురోజుల పండుగనీ, అది అనీ - ఇది అనీ నా ప్రయాణాన్ని సాగనివ్వరు. ఏం? అలా చేస్తారుకదూ! దిగులు పడనద్దునుమా’ అని ధైర్యం చెబుతూ, ఒక్కటొక్కటే అప్పగింతులు ప్రారంభించింది.

నాధైర్యమంతా సడలిపోయింది. తలచుకుంటే అంతా యేమిటోలా తోచింది. నిజమే! ఎక్కడో నూటయూభై మైళ్ళ దూరంలో జన్మించిన స్త్రీ, ఎన్నడూ కలలోనయినా ముఖపరిచయం లేనిస్త్రీ ఆ అయిదేళ్ళనాటి జూనెలలో ఆమె మెల్లో మూడుముళ్ళ వేసినంతమాత్రాన, ఇప్పుడు నన్ను విడిచి తన తలితండ్రులను చూడటానికి వెళ్ళాలంటేనే ఇంత భాగవదుతోందీ అంటే - ఏమిటోలా తోచడూ?... మరి

అదంతా అలకు ఎన్నిరకాల ప్రణయలీలలకు - శృంగార రసక్రీడలకు - జ్ఞాపక చిహ్నంగా, ఫలితంగా సుమించిన కనుమ మోనా సుజాత - పినహారేంద్రవరకూ కూడా క్రిందనడిస్తే ఆరిగోతోతుండేమో అన్నంత చాత్కిల్యంతో - పెంచిన తల్లి తండ్రుల దగ్గరకు బక్కవారం నన్ను విడిచి వెళ్లలేక పోనటానికే కారణం? ఏమిటి ఈనంబంధం? జన్మాంతర మందు కూడా ఇలాంటి సంబంధ మేదయినావుండి, అదే అనుశ్రితం గావొచ్చే సరికి ఈజన్మలో ఇలా అద్వైతంగా మారుతుందా? లేక నేనానాడు వేసినమూడు ముళ్లవల్ల కలిగిన సంబంధమే కారణమన్నా, ఈ అయిదేళ్లెల్ల ఏర్పడిన సాహచర్యమే కారణమన్నా మరి అందరూ ఆడవాళ్లు ఇలాగే వుంటున్నారా లోకంలో!

నాకూ కళ్లు చెమ్మ గిలాయి. పోనీ అని నేనుకూడా బయల్దేరితే? రేపు పైఅధికారికలం మరినన్ను గురించి రిపోర్టులో ఎన్ని సంకర గీతలు గీస్తుందో! అబ్బ... ఇలాంటి సితిలోకూడా మనస్సును బిగపట్టి, పై అధికారికి విధేయతగా ప్రవర్తించాలంటే అదికూడా ఒక విధంగా దురదృష్టమే.

ఆరాత్రి మా ఆసందాన్ని ధ్వంసం చెయ్యటానికి ఇష్టంలేక కాబోలు నిద్రాడేవి మాప్రాంతాలకు రాకేదు. నిద్రాడేవికి అనుగ్రహం కలిగినట్లే ఏదేవతల కయినా అనుగ్రహం కలిగి ఆరాత్రిని తెల్లవార కుండాచేస్తే...!

ఎక్కడ వెలుతున్న గాఢ-నో ఆనందానివ మరక కలక
 పువ్వు మాటి మాటికే నవ్వుచేసే కుప్పగోచి న్ను
 ఆ నెట్టెంట్ కంపనీ దెట్టువచ్చి చూచు కొంటూ-నా నాకు
 వొచ్చి కాలకొచ్చి నల్లమన మాటనూత్రి నిజం!

మూడుకుప్పగి ఆనందం గింటులూ గింటెమూడకొట్టి
 నట్లయినాను, "అబ్బ... తెల్లవారు తోగిది సుబా... వెల్లి
 పోవకుమేనా ఉహూ..". అన్నా మది తి ఘట్టగా కావలించు
 కొని గాఢకంగా.

మాగావసురది అప్పటి కష్టజే జట్టు తెచ్చి, 'అమ్మాయీ!
 పైనువుతోంది త్వరగా బయల్దేరూ!' అని తొందర చేస్తు
 న్నాను.

అమ్మాయిలు భయంకరంగా విన్పించాయి. అమెకు ఏమడగాలూ
 తోచిలుంలా. నాకు యేం చెప్పాలూ తెలియటంలా.

అమ్మ ఎలానైతే యేం తెప్పరిలి, నేచెప్పిన పాతాలన్నీ తిరిగి
 నాకు వచ్చగించి, "వారం రోజుల కోగమని మీరుకుండా
 అలా అక్షాన్యపడితే నాకు కాలు ఎలా నాకుతుందీ?...
 మీరింకలా ఇదయితే మిమ్మల్ని విడిచి వెళ్ల నే వెళ్లను," అని
 ఘట్టగా కావలించుకుంది.

అమ్మ మాటమాటకీ అడుగుసాగక గుమ్మంలోకి - తోపలికి
 రావటం చూస్తూ, విస్తుబోతూ. మాగావసురది అలాగే
 నిలుబడ్డది - మాగుమ్మంలో వ్రన్న ఎలక్ట్రిక్ స్తంభంలాగ.

శ్రీమన్మోక్ష వేద్యునికి సాయితో చెప్పావుంది. ఈ మొదటి
సిన్న మూడు గంటలలోగా వచ్చిందట! ఈవాళ్ళకూడా
అలా కాకుండా అలాంటిగా వేరేకాక అగలహకపోతే ఏమిటి
కొంచెం ముందుకుపోయిందోమనీ.

సహజశైలిలో కీర్తివైపుగా కూర్చుండి. నేనూ స్వాగతం
మీది నుంచున్నా -

"కోడలిగారు ఇంతటిగా వస్తూ వుంటారుకదా. కోడలిగారు
ఇంతటిగావస్తూ యెదురు చూస్తున్నారటా. యెప్పుడయినా
అంతద్దచేసి అలాగేవస్తూ వుంటారుకదా వచ్చేనుమా!...
నీకుగా వాని అలాగేవస్తూ వచ్చేవాని నేను వెనుకనున్నా
నన్నుమాటే కానీ నా మనస్సునూ, నామనస్సునూ మీరు
అలాగేవస్తూనే వుంటాయి. అప్పుడేవస్తూ వస్తూ ఇలా వెనుకనున్నా
కానీ, నాకుమాటే అక్కడ ఏలాంటి స్తుతి? ఏం? ఇంక
నాకు శలవు ఇచ్చించరా!..." అంది అరచెయ్యి అదిమి
పట్టుకుని. అప్పుడు నావాహనకి ఏమిట అంటుకుపోయింది.

సిగ్గుతో వానినట్లు అచ్చుచేసి కన్నులుపెరిచి. నోట్లో విజుల్ పెట్టు
వని, చేతిలో అచ్చుచేసి అట్లానే సిద్ధంగాఉన్నాడుగాని.
అలాంటి సమయంలో అలాంటి స్థితిలో కూర్చుంటుంటే,
వెళ్ళుతోంది సుఖం. అప్పుడు పూర్తిగా అవహిస్తోంది,
అబ్బ!...వారిలోని! దాదాపు నూటాడైబై గంటలు!
బంటుగా - అలాగే...ఎలా వస్తావంటి?

మనస్సులోని ఆలోచన అన్నీ మాయమయినాయి. ఏదో కొత్త ఉత్సాహం. కొత్త శక్తి, తెలియని తెంపరితనమూ ప్రవేశించాయి నాలో.

పచ్చజెండాకూడా యెత్తేశాడుగార్లు. సుజాత కళ్ళలో నీళ్ళు జలజల రాలాయి నాచేతిమీద వేడిగా.

రైలు ప్లాట్ ఫారంమీదనుంచి సన్నగ పాకుతోంది! రైలుతో పాటు నేను అడుగులు వేస్తున్నాను సుజాత చెయ్యి వదలకుండానే.

ప్లాట్ ఫారం మరో పది అడుగులువుంది. ఎడమచేతివైపున వున్న ఒక్క చేత్తోనే తీసి, నేనూ రైల్లో ప్రవేశించాను. తెల్లపోతున్నాడు మా బావమరది, ఆనందాతిరేకంలో ఉక్కిరి బిక్కిరి ఆవుతోంది సుజాత!

“మరి పై అధికారి వచ్చి నిన్నుగురించి రిపోర్టులో ఎన్ని వంకరగీతలు గీస్తావో!” అంటున్నావా?

“ఆక్షణంలో నాకు ఈ ఉద్యోగమూ, సద్యోగమూ ఏమీ గుర్తుకు రాలేదు. అదీగాక నేనూ, నా సుజాత ఏకమై ఒక్కగీతమీద నడుస్తున్నప్పుడు, కేవలం డబ్బుకోసం శరీరాన్ని అమ్ముకునే వేశ్యలవలె నయినా కాకుండా, జీతంకోసం మన స్సనుకూడా అమ్ముకునే ఆఫీసరే అయి, నామనస్సును తెలుసుకోకుండా, నామీద యెన్ని వంకరగీతలు గీసుకుంటే మాత్రం నాకేం లెక్క...?”

పడుననిమిది.

ఆ పేక్ష

ఎంత ఇష్టమూ లేకపోలే, ఆ పంకజమల్లిక్ రికార్డును ప్రొద్దున కొనుక్కుని వచ్చిందగ్గర్నుచే అన్నిసార్లు పెడతాడా మా చంద్రం.

మళ్ళీ విన్నిస్తోంది - అదేపాట - వెనక గదిలోనుంచి.

“కాన్ - తుర్రే - సమ్మూవే”

వెన్నెలకాంతి మాత్రం మీదపడేట్లుగా - మేడమీద పరాండాలో ‘ఈజీ ఛైర్’లో కూర్చుని - మత్తుగా సిగరెట్టు కాలుస్తూ వింటున్నా.

ఎన్నిసార్లయినా ఆ మల్లిక్ రికార్డులు పెట్టడానికి వాణికి విసుగులేదు. వినటానికి నాకూ విసుగులేదు.

దమ్ముచాలక - చేతిలోని సిగరెట్ ముక్కును నిర్లక్ష్యంగా విసరిపారేసి ప్రక్కవీధికి మనో సి. రెట్ ను అందుకోబోయే సరికి అక్కడేవుంది ఆ పువ్వు

ఎక్కడినుంచి వచ్చింది ఆ పువ్వు

ఏ గాలి విసురుకై నా కొట్టుకుందా?...

ఎలావొస్తేయేం? చూట్టా అందుగావుంది ఆ పువ్వు.

కాని ఏం పువ్వు పోయిందో అన్నాను.

అంత అందమైన పువ్వు - అంత వాసన 'నెయ్యటంలా'.
అలాంటి పువ్వును ఎక్కడ చూసిన్నట్లు భావకం. ఏదోమ్మల్లో
నైనా చూశానేమో! తీరాచేసి కాగితంపువ్వు కామకదా!
ముందుకుచంగి దాన్ని అందుకో బోయేసరికి వెళకానుంచి
ఎవరో పీపుమీద చరిచారు.

ఈలిక్కిపడి చూచాను.

ఎవరోకాదు మా చంద్రమే...

ఏంపువ్వు తెలుసా అది?...అంత ఆప్యాయంగా అందు
తున్నావు?

అదే నాకూ సందేహం. ఏం కాగితంపువ్వు? అయినా ఎంత
అందంగావుందో చూశావా? కొద్దివాసనవుండే పూలజాతికి
చెందిన పువ్వు ఏదయినానేమో?

అయినా తీసుకుని వాసనచూస్తే తెలుస్తుందిగా!

హల్లీ అందుకోబోయాను.

నాడు ఆ పువ్వువంక పరీక్షగా చూసి,

“ఇదా? ఇది బత్తి పనికిమాలిన పువ్వు. అందంచూసి మురిసి
పోతున్నా వేమో? దాని కసలు వాసనేవుండదు. నేనిలాంటివి
చాలాచూశాను. అన్నట్లు ఈమధ్య వసంత -”

“నేనా?”

“వసంతంలే నువ్వేనేరా? ఏంతమంది లేరు లోకంలో!”
అంటూ సిగరెట్ వెలిగిస్తున్నాడు. ఇంతసాందర్యంగా వున్న

పువ్వుకూడా పనికిమాలినదేనా? నాకాశ్చర్యం వేసింది. కాగితం పువ్వు కాకపోయింది తర్వాత కాస్తయినా వాగు పుడుకుండా వుంటుందా? పువ్వులుకూడా ప్రాణాలు తీస్తాయంటారు. అయినా నాకా పువ్వుమీద ఆపేతు తగ్గలా. అయినా వాళ్ళే చెప్తున్నారో అని...

“ఏమిటా ఆనందం...?”

“వాళ్ళూ నేనూ ఇలాగే కూర్చుని వోనాడు-ఏదో మాట్లాడుకుంటున్నాం. ఈపువ్వులాగే నో చక్కని అమ్మాయి ప్రవృత్తి మయింది అక్కడ.”

సాధారణంగా ఆడివాళ్ళ విషయం వచ్చిందంటే అసలు ఫాయిదాలతో తెలుసుకోవాలనే ఆసక్తి అందరికీ వుంటుంది. అలాగే నేనూ రవంత ఉత్సాహంతో...

“ఊరికే ఎందుకు వస్తుందిరా? తగినంత కారణం లేదే. చెప్పడలచుకున్నాం దాంట్లో మళ్ళీ దాపరికమెందుకు? ఎవరి అమ్మాయో; అలా ధైర్యంగా ఎలా వచ్చిందో...నమ గ్రంథా శైలివియ్య మని...”

“ఎందుకు వచ్చిందో అమెకే తెలియాలి. కాని వాడికి మాత్రం తెలియదు. వాడినంగతి తెలియనిదేముంది? అసలు ఆడివాళ్ళంటేనే హడలు. ఎందుకొచ్చినా వాడికోసమే వచ్చిందని స్పష్టమే కదా!”

“అసలు ఇంతకీ ఎవరమ్మాయో - చెప్పావుకాదు...”

“ఈనీధి చివర ఆనందరావుగారు అని లేరుట్రా. ఈమధ్య రేడియోకూడా కొన్నాడు...! ఆయనకూతురు పంకజం...”
 “ఆ అనామూతి పుష్పమా?”

“అట్టే కవిత్వం మాట్లాడక... ఆసలు కథ వినదలిస్తే విను. ఆయనకూ మనవాడికీ మొట్టమొదట క్లబ్బులో పరిచయం. అంతకన్న వీళ్ళకేమిటిలే స్నేహం ఈడా? జోడా?”

“సరేలే... నేనూ వెళ్లానురా వాళ్ళింటికి రేడియోకోసం”

“ఇహనే? వామూ అంతే... ఆయన రేడియో కొన్న దగ్గి రుప్పొచ్చి వీళ్ళ పరిచయం మరింత ఎక్కువయింది. వాడికీ నీ లాగేనే బెంగాలీ సంగీతం అంటే మహాచెడ్డయిష్టం. రవంత తీరిక చిక్కిందంటే రోజూ వెళ్ళటం... సంగీతం వినటం మామూలయింది. అదీగాక ఆదివారం ఆదివారం పంకజ మల్లిక్ సంగీతపు పాఠాలు వుంటాయటగా రేడియోలో... వాటికి హాజరవుతూ వుండేవాడు వసంత్...”

ఆనందరావుగారుకూడా - వసంత్ వెళ్ళినప్పుడల్లా, సమయాన్నిబట్టి - టీ - కాఫీ - టిఫెన్లతో సత్కరించి, పిచ్చాపాటీ మాట్లాడుతూండేవాడు. వసంత్ వెళ్ళటంవల్ల వాళ్ళు విసుగ్గా ‘ఫీల్’ వకపోవటమే కాకుండా సరదాగా వున్నట్లుండేవారు. క్రమంగా పరిచయం అతి చనువుగా మారటంవల్ల ఆనందరావుగారు ఉన్నా లేకపోయినా మనవాడు ‘రేడియో’

కోసం వెళ్తుతూనే వుండేవాడు, తనే స్వయంగా రేడియో పెట్టుకుని విని వస్తూండేవాడు.

ఒకనా డిలాగా నాయంత్రం అయిదియ్యేసరి కల్లా వసంత మామూలుగానే వెళ్లాడు వాళ్ళింటికి. రేడియో సెట్ వున్న టేబిల్ మీదనే వెండిక్లెబ్ లో 'చూపిల్సా' కప్పలోకాఫీ... తమలపాకులూ మొదలయినవన్నీ అమర్చి వున్నాయి.

కొత్తగావొచ్చిన యే బంధువుకోసమో, అలా అమర్చివుంటారని అనుకుని వాటిని కొంచెం అలా ప్రక్కకు సర్ది... పోగ్రాం పెట్టుకున్నాడు.

“మద్-భర్-ఋతు-జవాని-హై” సర్తక్కిలో రికార్డు విని పిస్తాంది.

ఇంతలో ప్రక్కగదిలోనుంచి అయిదారేళ్ల కుర్రవాడు వొచ్చి “అవన్నీ అలా దూరంగా నెట్టేశారేం? మీకోసమే నండీ?” అన్నాడు.

ఆ కుర్రవాడి మాటలకు ముద్దొచ్చి, చెయ్యిపుచ్చుకుని బుగ్గలు పుణుకుతూ “ఎవరు చెప్పారండీ!” అన్నాడు.

“అదుగో! మా అక్క...” అని ఓటికీవైపు వేలుచూపించి అతడి చేతుల్లోంచి తప్పించుకుని పారి పోయాడు.

అతడు కొంచెం తలపైకెత్తే సరికి ఆ అమ్మాయి సిగ్గుతో కళ్లను నిండించుకుని... కొంచెం తలవంచుకుంది.

ఆతని గ్రహించుకున్నాడు... అనియస్సులో ఉన్న అమ్మాయి
పరాయివాడైన తల్లివైపు అలా చూడటమేమిటా అని
నొచ్చుకున్నాడు కూడా...

ఆవాడే ఆమెను కొద్దిగా చూడటంకాదు, అప్పుడప్పుడు
అపవచనం అలాంటికి వర్గం కన్నీస్తున్నా - ఆమెకూడా రేడి
యో మీడియామోహంతో అక్కడ నుంచుని వింటున్న
దనుకున్నాడు. కాని ఆమెచూహం - రేడియోమీద కాదని
స్పష్టంగా తెలుసుకున్నా డివ్వడు..."

— ఒక్కోగా సిగరెట్ అందుకుందామనే ప్రయత్నంలో నా
దృష్టి మళ్ళీ పువ్వుమీదకు తిరిగింది. పువ్వు మెల్లగా కుర్చీలోకి
దొర్లించి, చలిగాలిచూ కాబోలు రేకులు కొంచెం ముకు
కుంచుకున్నట్లున్నాయి - స్వీష్టజీవ శ్రీయురాలి శరీరం
లాగా... మావాడు కఫి సాగిస్తూనే వున్నాడు.

“వసంత అలా ఆరు ఏరాపుగారి యింటికి రాకపోకలు సాగిం
నటం చూసిన మిత్రులు... ‘అదంతా రేడియోమీద అపే
క్షేనా? అని చిరునవ్వులు నవ్వుకోటం సాగించారు కొందరు.
‘మనవాడు పాచిక వేశాడల్లేవుదే...’ అని కొందరు.

‘ఇంకే అదృష్టమంతాడు లేరా!...’ అని కొందరంటే -

‘ఏడిసినట్టేవుందిలేదూ అదృష్టం... ఎంత ఇంకే తే మా? ఇం
కెంతమీ విడిచెయ్యటమా? నీకీ జాతీ ఉండవక్కర్లా...?’ అని
ఎక్కి కొందరు - రకరకాలుగా ఆడిపోసుకోవటం ప్రారంభించారు.

ఆ అమాయకుడు - మొదట ఇదంతా గ్రహించ లేక పోయాడు. క్రమంగా, కన్పించిన వాళ్లంతా అన్యాయదేశంగా యాగీ చెయ్యటంచూసి సహించలేక పోయాడు. నిజానికి తన తప్పు యేమీ లేకపోయినా లోకం - యెలా విశ్వసిస్తుంది? ఎంతో అభిమాన పడ్డాడుకూడా. క్రమంగా—”

నాకు మరింత జిజ్ఞాస కలిగింది.

“మరి ఆనందరావు గారికి మాత్రం యిలాంటి అపనిదలు రాలా? పోనీ అని ఆయన ఉపేక్షచేసినా పంకజం తల్లి అయినా కూతుర్ని మందలించలేదు?”

“ఎందుకు మందలిస్తారు? చూసీ చూడనట్లు వినీ విననట్లు పూరుకున్నారు. ఆ అమ్మాయి ప్రయత్నం నెరవేరితే వాళ్లకే కొంతహాయి! సగం బెడదకూడా తీరిపోతుంది...”

“నువ్వు చెప్పేది నాకర్థం కావటంలేదురా చంద్రా: చెప్పేదాంట్లో మళ్లీ కొంత దాపరికం యెందుకు? స్పష్టంగా చెప్పు. పంకజానికి అంతవరకూ పెళ్లి కాలే దన్నమాట.”

“పెళ్లా...!” అని ఆశ్చర్యంగా న్నానెపుచూసి, “పెళ్లీ— పెటాకులూను, ఆ అమ్మాయి తల్లి యెలాంటిదో తెలుసా? పాండవ పట్టమహిషిలాగా ప్రసిద్ధి కెక్కిందిరా?...”

“సరే... ఇంతేకదా! ఆమె మహాపతివ్రతలాగానే చెలామణీ అయింది! ...అలాగే చాటునో మాటునో యిలాంటి గొడవలు చాలా సంసారాలల్లో సహజమయి పోతున్నాయిగా”!

“సంసారా లేమిటోయ్... చట్టబాడలు, ఆమె అసలు సంసారిణేకాదు.”

“కాకపోతే నాని అయినదాన్ని గురించి యిత సంఘర్షణ యెందుకురా!”

“ఎందుకా? నానికాని ప్లైరిణి కనుక. ఏగాలిపాటునో ఆనందరావు దగ్గరకుచేరింది పంకజం తల్లి. ఆగాథంతా మళ్ళీ యిప్పుడెందుకులే? ఏదెనిమిది దేండ్లనుంచి అతడి దగ్గరే స్థిరపడిపోయింది. చేసుకున్నవాడు చిన్నప్పుడే పోయినా ఇతడి దగ్గరకు వచ్చేలోగా కొన్ని చేతులు మారింది- చీట్లాటలోని జోకరు ముక్కలాగా. జోకరు వచ్చినవాడికి పంట పండినట్లే... ఆమె వచ్చినా అంతోయితో ఆమెనామ్మే వీళ్ళకుకూడా కలిసి వచ్చేది. ఇప్పుడీ ఆనందరావుగారి విశ్వస్యం అంతా అజ్ఞాపతే. ఈ రేడియోకూడా ఆమె కాతాలోదే...”

ఈచేతులు మారిటంలో ఎక్కడ పుట్టిందో మరి పంకజం! కన్నతల్లికి తెలియాలిసిందే... డబ్బుకు లోటులేదు కనుక పంకజానికి - చదువుసంగీతాలు శ్రద్ధగా నేర్పించారు. నిజానికి పంకజం కేవలం అందక త్రైమాత్రమే కాదు - చురుకైనదీ- తెలివైనదీ అని కూడా వినికిడి. తల్లి సంగతి - ఆవచ్చిన కొత్తలో విమూలంగా చెప్పుకున్నా, ఈమధ్యలో ఆకథంతా పాతబడి, మళ్ళీ పంకజం వయస్సులోపాటు ఆపాత పురాణం బయట పడింది.”

“మరి పంకజం మాత్రం ఆతల్లికి కూతురుకామా?”

—నేనే వసంతలాగా ‘ఫీల’యినట్లు ఆమెద్దాగా ప్రశ్నించా.

“ఎంత తెగించినవాడి కయినా అదే అనుమానంరా!

సంఘసంసారాలంటే అనేకులవాళ్లు ఎన్నెన్నో చెప్పి

కోకపోతారా? అని ఆనందరావు ఎంతో ధైర్యంతో చాడు.

ఆస్తికోసం, అండుకోసం ఆసక్తి యెనిదియినా ప్రయ

త్నించినా— ఏదో రహస్యంగా కొన్నాళ్లు ‘ఎక్కో చెనుకో

టానికేగాని, మూడు ముల్లూ వెయ్యటానికి యెన్నో నోష్

కోలా, అలాగని యోగ్యులైనవా యెన్నో ఒక పేర

బిష్ణుకున్నా— ఎంతో చూస్తూ, చూస్తూ ఆప్తయోజకుల్ని

చెనుకోటాని తెలా అంకితంస్తుంది?”

“ఏమంటుంది మరి?”

—మళ్ళీ నా దృష్టి పువ్వుమీదకు పడింది. కన్నులు పట్టిన

లాగా— ముందు “నీవు కావాలని కోవలసినా ముందే చూసి

తున్నాయి.

“ఏమంటుంది? చూసేటను తప్ప నవరొకర్ని చెనుకో నంటుం

దిట. అతడే మనసారా ప్రేమించిందట. ఇలాంటి ప్రేమ

నీతులు చాలా చెబుతుందిట. తన తల్లి ప్రవర్తనకూ తనకూ

సంబంధం లేదట. తల్లి అలవాట్ల కూతురుకుకూడా కొన్ని

వుంటా యనుకోవడం— శుద్ధ తెలివితప్పువట.”

“మరి ఆ వసంత యేమన్నాడు?”

“ఆ వసంతే అన్నమాటేమిటి? నిజానికి నువ్వైతే మాత్రం
యేమంటావు?... క్రమంగా రాకపోకలు తగ్గించాడు. లేక
పోతే శేపు చలుగురితో తలెత్తుకుని ఎలా తిరుగుతాడు?”

...

...

...

“వసంతే రాకపోకలానికి కారణం తన తల్లి - ఆనంద
రావు అనుకోటాన్ని బట్టి గ్రహించుకుంది. అతిథు మొదట్లో
జరిగినా, తనకు తానై ఎదుటపడి - తన కోరికను తానై
తెలియచేస్తే, శుద్ధప్రవరుడి లాగా తోసివెయ్యడనే ఘాహిత్యో
స్వయం చూపికమై-”

“అలా! ఎంత సాహసం చేసిందిరా! ప్రత్యక్షంగా వసంతే
యింటికి చివ్వుంటే యెవరూ చూడలేదూ? చూసి వసంతేను
మరింత దుయ్యబట్టుకోలేదూ! ఆడవాళ్ళ ఆవేశం అంతేలే...
వెనకాముందూ చూడరు - పోనీ పెరటిదారి నై నా రాలేక
పోయిందా!”

“అవును. వసంతే కూడా సరీగ్గా ఈమాటే అడిగాడు.
పంకజానికి వుక్కురోషం వచ్చింది. ఆమాటతో... అభిమాన
పడింది. ‘అలామాత్రం అనవద్దు నన్ను. నా కెందుకు అంత
భయం? నేను ఇన్నాళ్లనుంచీ మీకోసం’-”

“తపించిపోయిందా? తపస్సుచేసిందా? ఏమోలే పాపం!
నిజంగానే ఒక నేళ...”

“అతణ్ణి మళ్ళీ ఇలాగే సందేహం కలిగి, రసంతచలించాడు... కాని—”

“కాని ఎలా తెలుసుకుంటా? వాళ్ళ అమ్మమాత్రం చేరిన ప్రతి వాళ్ళిద్దరూ మొదట్లో ఇలాగే చెప్పినట్టాడదా?”

“అవును. అతిథి ఆమాటే అన్నాడు. ఆతల్లికి కూతురు కాదు... అయితే ఒకటిలే. ఆమెతో తగినంత పరిచయం వున్నప్పుడు ఆమె స్వభావాన్ని గ్రహించటం అంతకష్టం కాదనుకో. అయితే మాత్రం లోకం నోరుమూయటానికి ఉపాయం ఏముంది? లోకాన్ని కాదని ఒంటెత్తుగా బ్రతికి నన్నాళ్ళూ ఎలాగ బ్రతికటం? నామాన్యుడికి అంత స్త్రీమతం ఎలా వస్తుంది చెప్పు. అయినా ఎదురీతి యంతకష్టమో గట్టున కూర్చున్న వాళ్ళకు ఎలా తెలుస్తుంది?”

—మేము కూర్చున్న వోట కొంచెం గాలి ఎక్కువయింది. ఘట్టిగా శాలువలు కప్పుకుని - వెచ్చగా సమీధలుకూడా వెలిగించుకుంటూ మూట్లాడుకుంటున్నాం.

“పోనీ పంకజానికి - అతనియందు నిజంగానే అంత అపేక్ష వుంటే, మానసికంగా ప్రేమిస్తూ, కాలక్షేపం చెయ్యకూడదా? ఏమయినా ఆనందమేగా ప్రధానం. అతిథి ప్రతి వ్యక్తూ భంగం రాకుండా వుండేది. తానా పవిత్రంగా జీవితాన్ని గడిపిందీ అయ్యేది. ఏమంటావు?”

ఇంకా తోమ్మిది

“ననంత్ మాత్రం చెప్పలేదనుకున్నావా ఆమాట, ఆమెను గట్టిగా సున్నుకుంది. ఏమన్నాలో తెలుసా? అలా బ్రతకటం అమ్మాయిలే ఆహుత్యం. అలాంటి అత్తవికానం నాకు లేదు నువ్వు! సుఖానుభవం లేకపోయినా, మగవాళ్లను ధ్యానించుకుంటూ - ప్రేమిస్తున్నామనే ఆనందంలో ఏ అడవాళ్లయినా ఉంటారేమో నాకు తెలియదు. ఉన్నా - అంత అసహజంగా నేను బ్రతకలేను. కృత్రిమమైన పద్ధతులు నాకు చేతకావు. కనుకనేగా నాకు నేనై సూర్యగిరికు వచ్చి అడ్డిస్తున్నాను. అందుకనే - మీ కింత చురుకైనాను. నామనస్సులోని బాధ గ్రహించకుండా ‘ఆక్స్‌ఫోర్డ్’ చేస్తున్నారు. మరల్చుకోని కాంక్ష మనస్సును దిపించి, విరక్తి కలిగించి, జీవితాన్ని వదులుకున్నా మీ ప్రతిష్టకు భంగం రాకుండా వుంటే చాలు. అవునా?” అని మాటలతో బెదిరించి అక్కడనుంచి-”

—అర్థ నిమిషాల తే త్రేతాలతో వింటున్నవాడిని-ఉలిక్కిపడ్డాను. ఏదో అపూర్వమైన సువాసన సోకినట్లయింది. ఆదుర్దాగా కళ్ళు తెరిచి, “ఏమయిందేమిటి?”

అన్నాను ఆ పువ్వువైపు చూస్తూ. కాని ఆ పువ్వులేదు అక్కడ. గాలిలో తేలిపోతోంది.

ఆ సువాసన ఆ పువ్వుదిగానే తోచింది నాకు. అంతవరకు లేని సువాసన ఆక్షణంలో ఎలా వచ్చిందో! ఏమో! కొన్ని పూలు వాడిన కొద్దీ పరిమళిస్తాయేకదా...! ఇంతవరకూ

మమ్మై

ఉపేక్షగాచూసి ఆ పువ్వుమీద అపేక్ష కలిగింది కష్టమే
నాకు.

గాలి విసురున పోతున్న పువ్వుమీద వ్యామోహంతో, వెను
వెంటనే వెడుతున్నాను. ఇంక నా కష్టమే చందం ధ్యానే
లేదు, ముందు పువ్వు ... వెనక నేను. ఎంతదూరం వెళ్లానో
తెలియదు.

ముందు గోదావరి. అంతవరకు కనిపిస్తున్న పువ్వు మరి కని
పించలేదు. వెన్నెల తగ్గి పోతున్నది. చంద్రుడు ఎర్ర
పడ్డాడు.

ఆ పువ్వు పరిమళం ముంచెత్తు తోంది నన్ను. కనిపించని
ఆపువ్వును ఇంకా పట్టుకుందామనే వ్యామోహంతో మరో.
అడుగు ముందుకు వెయ్యబోయాను. కాని మాచంద్రం
లాగానే ఆచంద్రుడు కూడా నామీద కల్లెర్ర చేస్తున్నాడు
కాబోలునని తోచింది.

వెనుకనే వచ్చిన చంద్రం మల్లీచెయ్యి పుచ్చుకుని వెనక్కి
లాగాడు.

“అరె! పనికిరాని పువ్వు అని మోసం చేశావు నన్ను. అది
నిజంగా ఏదో మహత్తరమైన పువ్వురా! లేకపోతే యింకా
అంతా వాసన కొడుతుందా? చేసులారా జారవేడిచాను”-

“అవునురా యెలా తెలుస్తుంది? మొదట్లో నీకుమాత్రం
తెలిసిందా? నేనుచూసిన యిలాంటి పూలకు చాలావాటికి

వాసనలేదు. పోలికలను బట్టి అన్నీ అంతే అనుకున్నాను. కాని—”

—నామరస్సు మరస్సులో లేదు.

“అఘోరించి నట్లే వుంది మన లోకానుభవం. కాని - ఆ అమ్మాయి పంకజం ఏమయిందో అదైనా చెప్పు.”

అన్నాను దడదడా కొట్టుకుంటున్న గుండెను గుప్పిటతో పట్టుకుని.

“ఇంక నే చెప్పేదేముంది” నువ్వు ఊహించుకోలేవా?”

“ఇప్పటికీ మనం వూహించిన వూహలన్నీ ఏమంత సక్రమంగా వున్నాయి? నువ్వే చెప్పు!”

“ఇప్పుడు ఈపువ్వు ఏమయింది? అంతే!” అన్నాడు దిగాలు పడి.

“హూః అంతేనా?” అన్నాను పెద్ద నిట్టూర్పు విడిచి.

“అక్షరాలా అంతే!”

“మరి ఎసంతో?” అన్నా చతికిలపడి.

“ఈ వసంతో దేవునినా ఇప్పుడు? ఇలాగే తన ప్రతిష్ఠను నిలుపుకున్నాడు భద్రంగా—”

పాపికొండలు

అది చిన్నపడన. దానికో తెరచాప. చేసే ప్రయాణం అఖండ గోదావరిలో. పాపికొండలుదగ్గరకురాబోతున్నాయి. ఆస్పటివరకూ ప్రకృతి సౌందర్యాన్ని చూచి మేము పొందిన సంతోషం ఆ కొండలపేరు వినుచేసరికి గోదావరిలోకి జారిపోయి, అంతే భయం మాలో ప్రవేశించింది. ఎంతమంది అమాయక పక్షుల వావాల్ని పొట్టను పెట్టుకోవడం మూలాగా వచ్చిందో ఆ కొండలకాపేరు. ఆ కొండల పక్కనుంచి ప్రయాణం చేస్తూంటే అవి విరుచుకు మీద పడతాడేమో అని గుండెలు డడడడ కొట్టుకుంటాయి.

హృదయాన్ని అన్యాయం చేసి, మనస్సులోని భయం పోగొట్టుకోటానికి, రాధతో పకడైన బాతాఖానీ ప్రారంభించి, మాకు ఆవనరం లేనివిషయాలు, ముఖ్యంగా అననసర మయిన విషయాలుకూడా చెప్పకోవడం మావిద్యుక్త ధర్మమైనట్లు భావించి మాట్లాడుతున్నా.

ఎన్ని చెబుతున్నా, ఆమె హృదయాన్ని కరిగించి, కన్ను మలిపితే కనుపించే అఖండ గోదావరిని విస్మృతి పథంలోకి

విసిరి వాడేళ్ల మునుముసినే నీ నెట్టినానా రానటంలా. ఆమె మనస్సులో... ఈ నాటికి నీల భయ్యాన్ని వారతోలటంచేత గాని నా జీవనంలో నాకే చిన్నతనంగాఉంది. ఏమి చెప్పుటానీ తోచక ఆమె స్వయంగా చుట్టియిస్తున్న సిగరెట్లను మూత్రం కాల్చేస్తున్నా.

“ఏక్కడెక్కడో విడుదలయ్యే మనకెందుకు కాని, ఇంతకీ మీ ప్రాణాల్ని పోషించు ఆ రామారావుగారు అంతవసతి అయిన ఇల్లావందుకు భాగ్యచేసాడు?” అని అడగరాని ప్రశ్న అడిగింది రాధ.

“అవిషయం ఇష్టమందుకు రాధ! కదిలిస్తే కందిగల తుట్ట అది.”

“ఇహచే? ఎవరికావనిరాయ ఎటు పోనే పడింది. అంతో యింతో తొలిత తర్వార లేచే ఈగలు లేనక మానవు. అవి మనల్ని అంతగా గాఢించుతా ఇవ్వరం ప్రయత్నిద్దాం. చెప్పండి ఇక మరీ?” ఇంకా నామనగాడా మరింత దగ్గరగా జరిగి నేను ఆనుకుని కూర్చున్న ఎంబ్రెయిజును ఆనుకుంది.

“నీ చేస్తున్నదిమరి... సుఖమయినా కష్టమయినా ఆమె అంగీకారం లేదే. ఆమె కాదు నీ నన్నేదు. అందులోకి గాలి సరగ్గారామట. రాత్రిపూట నిద్ర పట్టింది కాదుట... తన కెంతో గాఢగాతోచి ఇహనాయుల్లు మారిస్తే కాని ఉండలేనని రామూను బలవంతం చేసింది. మా కేనాకా వ్రాణంవిసిగించింది.

మూవైస్ నాంబు

అతిగాలిరాని యిన్ని నాడికిమాత్రం యెలా పనికి వచ్చిందంటున్నానా?

నిజాని కది అతిగాలిరాని చీకటికొట్టుకాదు. కాని ఆమెకు ధారాధింగా రావటానికి సదుపాయాలులేనే కాని తృప్తి లేదు. ఎక్కడ వెళ్ళి విరుస్తూనే ఇంక ఆశాధ పడలేక అద్దె మరో అయిదురాపాయ లెక్కునయినా ఆమెకు వచ్చిన ఇల్లు తీసుకున్నాడు. కాని అది వాడికి సుతరామూ ఇష్టంలేదు.

ఈకొత్తయిల్లో ప్రవేశించా ఉన్నమాటేకాని వాడికి రవంతి హాయి అయినా కన్నెంచెలా. ఆయిల్లోకి వచ్చేగాలి హోరు ఇంకా ఆంధ్ర మితంలేదు సరికదా; అందుమూలంగా నిత్యమూ తాగేనే కాఫీలో నలకల పడటం కూడా తప్పటంలా. ఎన్ని సదుపాయాలు చేసుకున్నా అది తప్పించటం వాడికి నాశ్వరం కాదు...

“మీరు చెప్పేది - కేవల అతిగాలి ఇల్లు మార్చటాన్ని మాత్రమే కాదు. అదిగో నిషేధంలో వచ్చిన మార్పులాగా వుంది అవునా?”

అనిజమే! మొదట చెన్నానుగా! కదిలిన కందిరీగలు అంతో యంతో పట్టకమాస్తానూ?... పోనీ ఇంటిదగ్గర కాఫీ మానేసి, హోటల్లో త్రాగటం అలవాటు చేసుకుందామా అనుకున్నాడు. కాని ఆమాట తెలుచుకునే సరికే అసహ్యం వేసింది. ఎంతమంది తాగి పారేసిన కప్పులతోనో మనం

త్రాగేది. పైకి శుభ్రతగా ఉన్నట్లు కన్పించటమే కాని తీరా పరిశీలించి చూస్తే ఈగలుగా దోమలూ...అయినా ఆకాఫీలో 'స్లేవ్' ఏంవుంటుందీ? అది త్రాగటంవల్ల అతడికి కలిగే సుఖం ఏమిటి?...ఒకవేళ కలిగినా డబ్బు యిచ్చి కొనుక్కున్న సుఖమే కదూ అది!

ఇంతా ఆలోచించి, ఇంట్లో కాఫీ రుచించక, బయట కాఫీ త్రాగటానికి; అసహ్యించుకుని, రెప్పవాల్చు లెక్కపెడుతూనే చింపేశాడు మరో సంవత్సరం క్యాలెండర్ పీట్సు. ఈలోగా అతడిలో కొంత పరివర్తన కలిగింది...

ఇంతవరకూ వాడితో చనువుగా మాట్లాడే స్నేహితులు, ఇప్పుడు వాడితో మాట్లాడటం తమ ప్రతిష్ఠకు భంగమన్నట్లు, కొంచెం వైతొలగివుండటం గమనించాడు. పరోక్షంలో తనంటే రవంత చులకనభావం కన్పరుస్తున్నారని కూడా గ్రహించాడు.

తాను బజారువెంట నడుస్తున్నా, తనను చూచి ఇది వరలో గౌరవంగా లేచిపోయే స్త్రీలు...యిప్పుడు వేతెత్తి చూపిలోపల్లోపల ముసిముసినవ్వులు నవ్వుకోటం నాగించారు. ఎందువలనో? తన ప్రవర్తనలో లోట్లు యేమయినా ఉన్నా యేమోనని పర్యాలోకన చేసుకున్నాడు. ఇదివరకు కన్న యిప్పుడు 'హోదా' వాడికి లగ్గలేదు. ఉద్యోగంలో ప్రమోషన్ కూడా వచ్చింది. జీవితంలో అభ్యున్నతి

ముప్పై ఆరు

మౌనముననుకొని కొద్ది, అంతరంగికంగా నాడు క్రుంగి పోవటంనాగించాడు. లోకుల హేళనకు పాత్రుడౌ తున్నాడు. కారణం ఏమయివుంటుంది?

ఒకసారి ఎందుకో వైజాగ్ వెళ్లవలసిన పనిగలిగింది ఆఫీసుకు శలవుకెట్టి రైలుకు వెళ్లాడు. అద్భుతవశాత్తూ ఆరైలు కాస్తా లెప్పిపోయింది. తిరిగి ఇంటికివచ్చి మేడమీద వరండాలోక్కాపుకాట్ వేసుకుని పడుకున్నాడు.

ఆకాశంలో కాస్త చిన్నచిన్న మబ్బు తునకలు అల్లుకుంటున్నాయి. కొంచెం మెరుపులూ మెరుస్తున్నాయి. బహుశా వర్షం వస్తుందేమో ! అసలు కొద్దిరోజులనుంచి మధ్య మధ్య కొద్దిగా మబ్బులల్లుకుంటూనే వున్నాయి. అయినా ఏం చెప్పగలం? దట్టంగా అల్లుకున్న మబ్బులుకూడా చినుకురాలృకుండా తేలిపోవటంలా?

అంతగా వరండాలోకి జల్లుకొడితే అప్పుడే లేవచ్చు ననే ఊహతో ఉత్తేయం కష్టమని అక్కడే పడుకున్నాడు. ఆ క్రిందటి రాత్రి ప్రొద్దుపోయేవరకూ నిద్రపట్టక పోవటం మూలంగా కాబోలు గుండెల్లో కొంచెం చిక్కిపట్టినట్లుగా వుంది. ఎడం కన్ను అయిదారు రోజులనుంచి నీళ్లు కారు తోంది 'అవిరి' అయినట్లు.

మారంగా ఉరుము చప్పుడు వినపడింది. ఎక్కడ నుంచో ఒక కాగితపు వుండవచ్చి సరీగ్గా కంటిమీద

ముప్పై ఏడు

శిగిలింది. ఆ పుడలో ఒక గుంక రాయిగూడా వుంది. ఆకాగిత
తమ లేకపోవే గుంపు చితికేదేమో! కాగితమే లేకపోతే
రాయే పడేది కాదేమో!...

మంచమీదనుంచి లేచి, పిట్టగోడ వద్దకు వచ్చి క్రిందకు
చూచాడు. ఆరాయి వినవిన వ్యక్తి ఇతణ్ణి చూచి యేమీ
యెరుగనట్లు ముఖం స్పష్టంగా కన్పించకుండా గొడుగు తెరచి
వేసుకుని వెళ్లిపోతున్నాడు. వైఖరినిబట్టి మర్యాదస్తునిలాగానే
వున్నాడు. కాకీ, కోయిలా ఒకలాగానే కదూ వుంటాయి
చూడటానికి.

కన్ను కొంచెం బాధించసాగింది. ఆరాయికి చుట్టిన కాగితం
ఏమిటో అని విప్పి చూచాడు. వృత్తి తెల్ల కాగితమది. ఆకాగి
తాన్ని అక్కడే పారేశాడు. తుపర ముదిరి చిమకులయి
నాయి. జల్లుపడిన చిమకులకు కాగితము కాస్త తడిసేసరికి,
విస్పష్టంగా అక్షరాల గుర్తులు కనపడ్డాయి. ఆ మొదటి అక్ష
రాలు చూసేసరికి అతడికి ఉద్యోగం కలిగింది. ఆ రెండవ
రాలూ, తాను తప్ప మరొకరు కలగోనయినా స్మరించకూ
డనివని - అవి సర్వ హక్కులతోనూ, తనవేనని అతడికి
తెలుసు.

కన్ను బాధ మరి అధికమయి, నీళ్లు బొటబొట కారుతున్నాయి.
తడబాటుతో ఆ సగం తడిసిన కాగితాన్ని తీసుకున్నాడు

మనస్సే ఎనిమిది

తీరా అది చదివేసరికి తడవని భాగమంతా కన్నీళ్లతో తడిసింది అన్నీ అక్షురాలే.

గుండు సూదుల మీదలా గుచ్చకుంటున్నట్లుంది అతడికాకాగి తూ. దగ్గరగాపిడుగువడ్డట్టుచప్పుడయింది. తననుఅంతా ఇప్పుడు తేలిగ్గా చూడటం ఎందుకో బాగా అరమయింది. ఇందాకటి కన్న ఉరుములూ, మెరుపులు జాస్తి అయినాయి. తన రాజ్యం అంత కేటాయింపుగా వుండే ఇల్లే ఎందుకు కావా న్నదో తెలుసుకున్నాడు.

ఆకాశం చిల్లులు పడటం వరకం. కాలంకాని కాలంతో ఇప్పుడు గోదావరి మదవస్తున్నట్లుగా వుంది. మేడమీద నుంచుని వెనుదిరిగి గోదావరివైపు చూస్తూంటే ఎంతో గంభీరంగావుంది. ఇప్పుడు కురిసిన వర్షానికి అప్పుడే ఇంతవరద ఎలావచ్చింది చెప్పా! అని ఆలోచిస్తున్నాడు. ఏ కొండల మీద వరించాయో ఆ మేఘాలన్నీ ఇన్నాళ్ల నుంచీ. నోరులేని జీవాలు, నోరున్న జీవాలు, అనే విచక్షణ లేకుండా, సర్వమూ మనస్య ప్రదేశాల్లోంచి, కొద్దిరోజుల క్రిందటివరకూ సురక్షితంగా వున్న ప్రదేశాల్లోంచి కొట్టుకుని వస్తున్నాయి. తేలు తున్నాయి, మునుగు తున్నాయి. ఏవొడ్డుకు కొట్టుకునిపోతా యోమరి! ఈవరద ఇంక ఎన్నాళ్లు వుంటుందో ఇలా! ఎవరు చెప్ప గలరు! కొంచెం చలిగాలి వీస్తోంది.

“రాజ్యం”

మయ్యై తొమ్మిది

ఉహూ! వినిపించుకున్నట్లు లేదు. పరధ్యానంగా వున్న
జేమో అనుకుని మళ్ళీ పిలిచాడు.

“రాజ్యలక్ష్మీ”

ఈసారి సమాధానం రాలేదు.

రాజ్యం - టాయిలెట్ చేసుకునే ధ్యానలోవుంది. డ్రైసింగ్
ఓబుల్ దగ్గర సగంసగం అయిపోయిన టాయిలెట్స్ సెట్
అంతా చిందర వందరగా పడివున్నాయి. శనుబొమ్మలు
చక్కగా దిద్దుకుంటోంది. ఆ ముఖాన్ని చూస్తే సహజంగా
ఎలా వుంటుందో వూహించడం కష్టమే, అంతదాకా ఎందుకు
ముద్దుపెట్టుకున్నాపోడరు అతికాల్సిందే కాని బుగ్గమాత్రం
యెంగిలికాదు. పెదవి కొరికినా రంగు అతికాల్సిందే కాని
పెదవి మాత్రం గంటుపడదు

తల్లోని యింద్ర ధనస్సుకు కళ్లు జిగాల్ మన్నాయి. అబ్బ !
ఎన్ని రకాలపూల! రంగులై తే అందంగానే కనిపిస్తున్నాయి.
కాని వానసలు మాత్రం గుబాళించటంలా. సన్నసన్నని
పూలువున్న పసుపుచుక్కేవేసిల్లా కట్టుకుంది. ఆమెకివ్వడు
తెల్లచీరేమీద మోజు రంగుచీరెలమీదికి ప్రసరించింది.
ఏం మాట్లాడాలో ఎలా ఉపక్రమించాలో తెలియక తికమక
పడుతూనే అడిగాడు.

అల్లభై

రాజ్యం! ఈశ్వరీమమైన అలంకారాలన్నీ సహజంగా వుండే అందాన్ని చెడగొట్టడానికి తప్ప, మరెందుకైనా ఉపయోగ పడతాయంటావా?”

“ఉన్న అందాన్ని మరింత ఆభివృద్ధిచేసుకోడానికి ఏర్పడినవే ఇవన్నీ” అన్నది చిరునవ్వునవ్వుతూ, చీర కుచ్చెల్లు సరిచేసు కుంటూ.

ఆమె చిరునవ్వు ఆశెణ్ణి చిచ్చులా దహించింది. అయినా ఆమె హృదయాన్ని స్పష్టంగా తెలుసుకోవాలనే ఊహతో -

“నిజమేనేమో, కాని యిన్ని అలంకారాలూ, అలంకారాలూ, వీటన్నిటివల్ల నిజమయిన ఆనందం కాని, సౌఖ్యం కాని వుంటుందంటావా? ఒక్క పూవులోని మకరందాన్ని సంపూర్ణంగా ఆస్వాదించడం ఉచితంకాని మకరంద భ్రాంతితో అన్ని పూవులు నాకే కావాలను కోవటం.....?”

“ఒక్క పుష్ప లోని పరిమళాన్ని - మకరందాన్ని నూత్రమే ఆనభవిస్తే యేమయినట్లు? ఒక్కొక్క పుష్పకు ఒక్కొక్క మాధుర్యం వుంటుంది. మాటవరసకే అనుబంధం గులాబిలం దం సంపంగికి వస్తుంది! సంపంగి పరిమళం గులాబికి వుంటుందీ? - వీలై సంతోషం అన్ని అనుభవాలు సమపూర్ణకోవటం మంచి “కదూ?”

నవ్వు చెప్పేమాటలు ఎంత సహేతుకంగావున్నా, జీవితాలకి అన్వయిస్తే అధోగతి పాలవక తప్పదు.” “ఏం? అలా

కొనుగా వున్నారే? నేనేదయినా పొరపాటుచూట అన్నా
నా?" అనుచయ పూర్వకంగా దగ్గరగా వచ్చి చెయ్యిపట్టుకుని,
ముఖంపై పు సాభిప్రాయంగా చూచింది. చెయ్యి విడిలించు
కున్నాడు. వెనక్కు తిరిగాడు, పెదవి విరిచాడు.

చెప్పితిన్న కన్నును ఎన్నోవిధాల బాగుపరచి పూర్వ స్థితికి
తీసుకుని నావటానికి ప్రయత్నించాడు. కాని రవంతయినా
ప్రయోజన మున్నట్లు కన్పించలా.

జాక్కు, కూడా ఏదోవిధంగా ధైర్యం చెప్పలేకపోయారు
సరికిదా; ఇక మీకు ఆ కన్నువల్ల ఆట్టే ప్రయోజనం
మండదు అనే నిర్ణయానికి వ్యక్తపరిచారు. తన అను
భవపూర్వకమైన వైద్యసద్ధతివలనగాని, ప్రకృతి వైద్యంవల్ల
గాని కూడా రవంతయినా లాభమున్నట్లు తోచలా. ఏమిటి
చెయ్యటం? జీవితంలో ఏ అవయవం ప్రధానమో అది అవి
టిదయింది. కొంచెం లీలగా మాత్రం కనిపిస్తోంది.

ఆ ఇల్లు మార్చటం ఆమె కిష్టంలేకపోయినా, తన కాయెల్లు
అండమాన్ ద్వీపంలావున్నదని మార్చాడు. ఆమె ఇప్పుడు
ఘట్టిగా ప్రోఘటించడానికి, మురుపటివలె ప్రతి విషయం
లోనూ, తనమాట అంతగా సాగదని పస్తాయించింది. కాని
ఈకొత్త యిల్లు ఆమెకు కలకత్తా చీకటికొట్టు జ్వలికి తెస్తు
న్నట్లుంది.

పలకై రెండు

ఒకవీధి మలుపులో వున్న యిల్లు ఇది. ఆ యిల్లో వున్న జనాభాను పట్టి అయింటి నే ఒక చిన్న మ్యూనిసిపాలిటీగా చెయ్యటానికి అవకాశం వుంది. గాలివొస్తుందా రాదా అన్నమాట అలావుంచి, ఆ వాక్రింతాలకు అసలు పూలేరావు.

పరిసరి విధాల ఆలోచించింది. తనకు అనుకున్నట్లు నడుపా యాలు గల యిల్లు మంకరికి గిట్టదు. అందరకూ అనుకూలంగా వుండనుకునే యిల్లు తనకు నచ్చదు. ఈ అభిప్రాయ భేదం ఎలా పోతుందీ? ఆలోచిస్తోంది.

ఈ యిల్లోకి వచ్చిన ఆర్థికశాసనా వాడికి కన్ను బాధ అనుకున్నంతగా తగ్గలా. కన్ను ఏదో 'ఇరుకున' పడ్డట్టుగా వుండేది. కొన్నాళ్లు శైలవుడెట్టాడు, వాతావరణం మార్పుకుంటే ఏమయినా ప్రయోజనం ఉండక పోతుందా అని. అలాగూ ప్రయత్నించాడు. కాని ఉపశాంతి.

ఈ బాధాన్నీ పడటంకంటే ఆకన్ను అసలే తీసివేయించుకుంటే యే బాధావుండదన్నాడు కొందరు. మంచిదయినా, చెడుదయినా వున్న కన్నును బుద్ధిపూర్వకంగా తీసిపారేయటం అంత తేలికయిన పనికాదు. ఏనాటికైనా బాగుపడవచ్చుననే ఆశవుండక పోతుందా? ఆ ధైర్యంతోనే ఇక ఆ కంటిని గురించి తన ప్రయత్నాలు మానుకున్నాడు విమలగిత్తి. మళ్ళీ ఆ యిల్లోనే యధాప్రకారంగా చేరాడు.

రాజ్యలక్ష్మికి ఇంక ఆయింటో వుండటం అసంభవ మనిపించింది. ప్రాణం ఏదో ఇరుకునపడ్డట్టు వుంది అక్కడవుండటమంటే. అక్కడ వుండటంకన్న హాయిగా ఏ ఆచ్ఛాదనలు నిబంధనలులేకుండా, స్వేచ్ఛా వాయువులను పీలుస్తూ గడపటం ఎంతో యుక్తంగా తోచింది.

అనుకున్నంతా జరిగింది. నామమాత్రంగా వున్న ఆకన్ను అసలు కన్పించకుండాపోయింది అతడికి. ఎంతో బాధపడ్డాడు. కదూమిరి! అసలు మొదట్నుంచీ లేకపోతే యేబాధలేదు. కొన్నాళ్లు కన్పించి, మధ్యలో అకస్మాత్తుగా కనబడకుండా పోవటం ఆంతరంగికంకూడా ఎంతబాధ? ఎంత అసంతృప్తి? ఇంక ఆకన్ను మళ్ళీ యెన్నటికీ రవంతయినా నొప్పికలుగకుండా చేసుకున్నాడు.

అమావాస్య.

చీకటిపడింది దారి కనపడనంతగా. దానికి తోడు పురపాలక సంఘంవారి దీపాలుకూడా పాడైనాయి ఆనాడు. కొట్లల్లోనూ, యిల్లల్లోనూ వున్న కిరోసిన్ దీపాలు, మైనపువత్తుల వెలుతురు పడినచోట్ల మాత్రం దారి రవంత కన్పిస్తోంది నడుస్తూంటే కాలు కాస్త మడత పడినట్లుగా వుంది ఇంటికివచ్చాడు. మైనపువత్తి వెలిగించాడు. కాలు మడత పడటమేకాదు. దెబ్బతగిలి గోరు సాంతం పూడిపోయింది. దెబ్బ తగిలినవ్వుడు - ఎంత దెబ్బ తేలునుకుంటేనే మరింత

బాధ. ఎన్ని విధాల సహించాలని ప్రయత్నించినా - ఉహం
సహించలేకపోయాను. కంటిబాధ, దానితోపాటు కాలుబాధ.
నిద్ర యెలాపడుతుంది? కరిగే మైనపు వత్తులు కరిగిపోతు
న్నాయి. వెలిగించేవొత్తులు వెలిగిస్తున్నాను. ఆవొత్తికూడా
కరిగిపోయింది. తెల్లవారను మాత్రం తెల్లవారలా ఇంకా.

ఇప్పుడు తనను లోకులు ప్రశ్నించగానే వేలేత్తి చూపుకుంటు
న్నాను. దురదృష్టవశాత్తు జీవితంలో సంభవించే కష్టాలకు
కాని నష్టాలకు కాని లాకం అనుకంప చూపిస్తుందా! దాని
పుణ్యమాయించి- అనుకంపమాట అలావుంచు - అవిహాస్యం
చెయ్యకుండా వున్నా బావుండిపోను. కాని ఏమీ అనకుండా
వుండటానికి మూగది కాదుగా లాకం!

అతడు యెంత గౌరవంగా కాలక్షేపం చెయ్యాలనుకున్నా
సాగిందికాదు. సామాన్యంగా అలాంటివారు ముందు ఆత్మ
గౌరవం కాపాడుకోవాలి. అది చెడిపోయింది - తమవల్ల
గాని, తమ ఆత్మీయులవల్లకాని, గౌరవం కోసం ప్రాకులాడితే
గాలికిమీదపడ్డ గడ్డిపోచనువిడిచివేసిట్లు నిరసనగాచూస్తారు.
అలాంటి అనుభవసిద్ధ మయింది.

ఎక్కడికయినా వెళ్లి, ప్రశాంతంగా జీవితం గడపాలని అను
కునేవాడు. బహుశః ఆకోరికకూడా కొద్ది రోజుల్లోనే తీర్పు
కోటానికి ప్రయత్నిస్తాడనుకుంటాను. ఈగోదావరి అంచుల
నున్న ప్రశాంత ప్రకృతిలో ఎక్కడ వచ్చి కూర్చుని కాల

జేపంచేసినా చెయ్యవచ్చుకదా ! అలాంటి ఊహలున్న వాళ్ళు!

ఇదంతా నేను ఉహించి చెప్పే మాటలుకాదు రాధా !
“ఇలా తన సొద, తన ఊహలు ఎన్నో సార్లు వెళ్ల పోసుకున్నాడు నాదగ్గర పాపం?”

అంటూ పళ్ళనున్న ప్లాస్కోలోని కాఫీ చేరినగం త్రాగు తున్నాము.

ఇదంతా వినేసరికి రాధ ఏదో అలసిపోయినట్లయింది.

ఆమెకు కళ్ళుమూసినా, తెరిచినా, లీలగా రామం స్వరూ పమే కనిపిస్తోంది. పాసికొండలు చాలాదగ్గరకు వస్తున్నాయి. సూర్యాస్తమయం కాబోతుంది. పడవ శ్రమంగా ఒడ్డుకు చేరుతున్నట్లుంది, ప్రయాణీకులు ఎవరైనా వస్తున్నారో యేమో!

“పాసికొండలు మరీదగ్గరకు వస్తున్నాయి. నాకేంచేతో భయ భయంగా వున్నది” అంటూ నాబుజుమీదకు పాలిందిరాధ.
“మరేం భయంలేదు. మనపడవకు యిలాంటి ప్రమాదం కలగ టానికి అవకాశంలేదు. పైగా మన పడవ సరంగుచాలనేర్పరి. అపాయాలుంచి తిప్పించుకునే ఉపాయాలు ఎన్నో తెలుసు అలాడికి. అంతేకాదు. కావలసినంత సాధనసంపత్తితో బయలు దేరాడు కూడా. భయపడకురాధా”

అని బుజ్జగించటం ప్రారంభించాను, కాని, నన్ను కొంత భయం ఆవరించకపోలేదు. అందుకుతగినట్లుగానే పడవ యింక కదలలేదు. సరంగుడొచ్చి యి-క “ఈరాత్రి పడవకదల దిక్కడనుంచి” అన్నాడు.

“ఎదుచలన” ఎంతో ఆదుర్దాగా ప్రశ్నించా.

“ప్రొద్దుపూకింది. వాషింగ్టన్ గోదావరి మరీ ప్రమాదంగా వుంది! ఇంకా ముందుగానే ఓ పడవకూడా మునిగి దిటబాబూ!” అన్నాడు.

ఆమాట వినేసరికి రాధకు గుండెల్లో గోదావరి ప్రవహించి నట్లయింది.

“నిజం! ఎవరు చెప్పారు?” అన్నా ఆవేగంగా.

సరంగు వెనకాలనే కొత్తనునిషి కన్పించాడు, వీరే చెప్పారు. అన్నాడు సరంగు.

అతడిని పోల్చుకోగలిగాను. చివరికి పరిచితుడే పూర్వం నాకు. ఉద్యోగవిశ్రాంతి ఈ అడవుల్లో తిరుగుతూండటం మూలంగా వెంటనే గుర్తించలేకపోయాను మొదట్లో.

ఒప్పుగా వానినిచూచు జ్ఞప్తికి తెచ్చుకుని, పిచ్చాపాటీ కొంతసేపు మాట్లాడుకున్న తర్వాత అడిగాను.

“ఎలా జరిగిందోయ్ ప్రమాదం? శాపం! ఎవరో ఆదుర్దా ప్రయాణం చేస్తున్న నిర్భాగ్యులు?”

“దాదాపు ముప్పైమంది ప్రయాణీకులు మునిగిపోయారు మన రామారావును ఎరుగున్నావు కదూ! వాడు కూడా ఆముప్పై మందిలో ఒకడైనాడు పాపం? వాడి జీవితమంతా, అదోరకంగా పరిణమించింది. ముప్పై వీళ్లయినా వున్నాయోలేవో, ఎంతో అభివృద్ధిలోకి రావలసినవాడు ఉద్యోగానికి రాజీనామా ఇవ్వడమేమిటి? వైరాగ్యంతో అడవుల్లో కాలక్షేపం చెయ్యాలని ఆసక్తి ఏమిటి అందుకే బయలు దేరాడు ఇవ్వాళ. పాపి కొండల్లోకి వచ్చేసరికి పడవనుళ్ళు తిరిగిందట. అందులోవున్న వాళ్ళంతా మాడలిపోతూంటే పడవ ఏమాతనదోఅని, అతడు మూర్ఛి అద్దంలో స్థిలలు తమ పాపలనుచూసి కేరింతాలు కొట్టికట్టు అప్రకృతి సౌందర్యాన్ని చూసి మురిసిపోయాడు. చివరకు ఆయన్ను తక్కువైంది పాపం!”

అనుకంపతో ఈమాటలన్నీ సరంగువిన్నాడు. “అసలు సరంగులొకూడా వున్నదిలేండి కొంత తెలివివెక్కువ. తెడువేసే వాడి దారివొకటి, చుక్కాని నడిపేవాడి దారి మరోటి. పైగా ఆతెరచాప ఎన్ని గాలివానల తాకిడికి ఒరుసుకుందో చివికి చిల్లులు పడింది. అలాంటప్పుడు ఎంత తెలివితో నడపాలండి! ఇదీ ఓ విద్యనండీబాబూ!”

అన్నాడు చుట్ట వెలిగించి సరంగు.

“అయితే యిక్కడ ఎన్నాళ్లు ఆగమంటావు సరంగూ?”

“ఎన్నాళ్ళోనా? తెల్లవారిందాకా ఉంటే చాలదుటండీ! చీకటి అని సం దేహిస్తున్నాకాని, లేకపోతే మనకు భయమేమిటండీ! అసలు వెన్నెలాచ్చేసరికి గోదావరికూడా అట్టే ప్రమాదంగా వుండదు బహుళా. అయినా మీరు భయపడకండి. ప్రమాదం రాకుండా జాగ్రత్తపడటానికి తగిన సాధనాలన్నీ వున్నాయి మనద్గిర” అన్నాడు.

సరంగు చెప్పినదానికి మా మనస్సులు కాస్త తేరుకున్నాయి.

...

...

...

చంద్రోదయమైంది. ఆ కిందటిరోజుకంటే ఆనాడు చంద్రునిలో మరో విశిష్టకళ కన్పించింది. తేటగా వెన్నెల మామీద పడుతోంది. గోదావరి క్రమంగా ప్రళాంతి వహిస్తున్నట్లు తోచింది.

అ ప శ్రు తి

అనగా అనగా కోయిల కూసింది. ఎప్పుడు వింటామా కోయిల స్వరం అన్న ఆశ యెలాగయితేనేం ఫలించింది. అయితే ఆ స్వరం అనుకున్నంత హాయిగామాత్రం లేదు. అంతమాత్రాన ప్రభాకరానికి అనంతప్రీతి కలిగించలేదు — ఇన్నాళ్లకు తన రసాలందిరాద కూడా 'కోయిల కూసింది' అన్న సంతృప్తి అతడికి.

ఆ కోయిల స్వరం రవంత జీరవోయినట్లు ఉన్నమాట నిజం. అన్ని కోయిలల కంఠాలూ సహజంగా అంతేనా? లేక ఈ కోయిలమాత్రం పొరబాటున వదైనా తినకూడని చివుళ్లను తిని తన కంఠాన్ని అలా పాడుచేసుకుందా? ఏమో!

ప్రభాకరం వీణ వాయిదాటం ప్రారంభించాడు. కాని తలవని తలంపుగా ఆ వీణలో అప్రశుభి పలుకుతున్నట్లు తోచింది. ఇది వరనుంచి ఆతడంత శ్రద్ధగా గమనించడంలేదేమో! లేకపోతే అకారణంగా అంతలో ఎలా పాడవుతుందీ!

అతడవీణను తెచ్చుకుని రెండు మూడు సంవత్సరాలయిందో ఆ తెచ్చుకున్న కొత్తలో వారం-పదిరోజులు వంపాయించాడో!

అంతే! ఆతర్వాత అతడికి 'లా' చదవటంలో సాధనచేయటానికి తీరుబడి లేకపోయింది. ఈ వీణమీది మోజుతో ఆచదువుకు విఘ్నం వచ్చినా రావచ్చుననీ అనుకున్నాడు. ఈరెండు సంవత్సరాలూ కళ్లుమూసుకుని - కష్టమనిపించినా గడిపేస్తే, ఇంటికి తిరిగి వచ్చితర్వాత నిత్యమూ సాధనచేయ్యవచ్చును కదా అని సమాధాన పడ్డాడు. మళ్ళీ ఎటొచ్చీ నెలా-నెలాపది హేనురోజులనుంచి వీణను అభ్యాసంచేస్తున్నాడు.

...

...

...

అసలా వీణను నరిగ్గా శ్రుతిచేస్తే మహాతీస్వనంలాగా - కచ్చపీ స్వరం లాగా పలుకుతుందని తెలుసు.

కాని ఈలోగా ఎవరైనా అంత విలువైన తన వీణను శ్రుతి చేశారా? లేకపోతే ఏమిటీ అప్రశుతి?

అనూరాధను పిలిచాడు.

ఆమె కా పిలుపులోనే కొంచెం కాఠిన్యం వున్నట్లు తోచింది. ప్రభాకరం ఆమెను ఇప్పటికి ఎన్నిసార్లు పిలిచివుంటాడో లెక్క పెట్టి చెప్పవచ్చు, కాని ఇలాంటి స్వరంతో పిలిచింది ఇప్పుడు మూతమే.

బేలచూపులుచూస్తూ, గాలికి కదిలే లేతచిగురులాగా వచ్చి నిలబడింది. తనపిలుపులో తనకు తెలియకుండానే కాఠిన్యం వ్యక్తమయిందని ఆమెనుచూసేవరకూ ప్రభాకరం గ్రహించలేదు.

తన పొరబాటుకు నాలిక కొరుక్కుని,

“అనూ! ఇలారా! భయపడతానెందుకు?” అని సాంత్వ
వంగా దగ్గరకు పిలిచి.

“చూడు. ఈ వీణను నే లేకుండాచూసి ఎవరైనా కదిలించి
శ్రుతిచేశారా? అప్రశుతి పలుకుతున్నట్లుండే లీలగా!” అని అడి
గాడు సహజమయిన కంఠస్వరంతో.

ఆమాట వినేసరికి ఆమెకు శరీరం కొంచెం ఝల్లుమంది. మరచి
పోతున్న విషయం జ్ఞాపకం వచ్చినట్లయింది. తనమిత్రుడు - కాదు
అన్నగారి మిత్రుడు ఎప్పుడో ఒకటి రెండుసార్లు కదిలించి శ్రుతి
చేసినమాట నిజమే. కాని ఆవిషయం భర్తకు ఎలా తెలిసిందీ?
ఊరికే ఊహమాత్రంతో అలా అడుగుతున్నాడేమో! ఈ
మాత్రానికి చెప్పకపోతేమాత్రం యేం? తీరా చెపితేమాత్రం
కోపం తెచ్చుకోక ఊరుకుంటాడా?

కొంచెం భయాన్ని అణచుకుని, సహజమయిన సిగ్గుతో,

“ఏమో! నాకు తెలియదు” అన్నది జీరపోయిన కంఠంతో.

ప్రభాకరం స్వభావం అనూరాధకు యింకా పూర్తిగా అర్థం
కాలా. అతడిముందర ఏవిషయం ఎలా మాట్లాడాలో - సరిగ్గా
తెలియదు. నిజానికి పూర్తిగా అర్థమయ్యేంత అవకాశం మాత్రం
యేదీ? ఆమె కాపురానికివచ్చి ఇంకా నెలా - నెలావది
మేనురోజులయినా అయిందో కాలేదో!

యా తై రం దు

ఏమాట చెప్పటానికి తోచక తటవటాయించి, ప్రస్తుతం తప్పించుకోటానికి అలా అబద్ధమాడి వుంటుందని ప్రభాకరం గ్రహించాడు.

డా॥ తెలియదూ ?” అని వాస్తున్న చిరునవ్వును పెదవుల లోపలనే దాచుకోటానికి ప్రయత్నించాడు గంభీరంగా.

...

...

...

ప్రభాకరం మనస్సు ఎంతసున్నితమో ఆమె క్రమక్రమంగా గ్రహిస్తోంది. అతడికి తనమీద యెంతటి అనురాగమోకూడా ఇవ్వడప్పుడు తెలుసుకుంటోంది. తనను విడిచి ఆరక్షణం వుండాలంటే అతడి మనస్సు ఎంత బాధపడుతుందో కూడా గ్రహించగలదు ఇప్పుడు.

...

...

...

కోర్టు కయితే వెడతాడు. కాని పనివున్నా లేకపోయినా ఎప్పుడూ ‘బాదు’లో కూర్చుని ‘బాతాఖానీ’లో కాలాన్ని పాడు చెయ్యటం ప్రభాకరానికి యిష్టంవుండదు. పనిపూర్తికాగానే ఇంటికి వచ్చి వాలాలిసిందే.

ఒకనాడు ఇంటికివచ్చేసరికి అనూరాధ పడుకొని నిద్రపోతోంది. ప్రభాకరం పరువుమీద కూర్చుని మెల్లగా ఆమె నుదుటిమీద డ్రఫ్ మని పూదాడు. ఆ గాలికి ఆమెకళ్లు చంద్రకిరణాలు సోకితే విడివడే కలువల్లాగా విడివడ్డాయి. ఆమెను అలాగే చేతుల్లోకి తీసుకుని—

యా తై మా దు

“మధ్యాహ్నం నిద్రపోవటం అంత మంచిదికాదు అనూ! పగటినిద్ర ఉత్సాహాన్ని హుమారును తగ్గించటమేకాకుండా మాంద్యాన్నికూడా కలిగిస్తుంది. సాధ్యమయినంతవరకు ఆ అలవాటును మార్చుకోవటానికి ప్రయత్నించరాదా!”

రెండువేళ్లతో ఆమె అధరాన్ని నొక్కుతూ అనునయవూర్వ కంగా చెప్పాడు.

ఆనాటినుంచీ ఆమె యెప్పుడూ పగలు కన్ను మూసి యెరుగదు

ఒకరోజున మధ్యాహ్నం అతడు వచ్చేసరికి అట్టమీద ఊలుతో బొమ్మను కుదుతోంది. ప్రభాకరం వెనకాలగావొచ్చి కొంటే తనానికి గిలిగింతలుపెట్టాడు. ఆ కదిలించటంలో ఆ సూది ఆమె వేలికి గుచ్చుకుని ఒక్కచుక్కరక్తం పైకి చిమ్మింది. గిలిగింతల వల్లకలిగిన ఆనందంలో అనూరాధ ఆరక్తపుబిందు సంగతి తెలుసుకోలేకపోయింది. ఆమె వేలి మీద రక్తపుబిందువు ఒక్కటయినా అతడి ముఖంలో కన్నీటిచుక్కలు దాగిపోయాయి. అనూరాధ తన చేతిమీదపడ్డ కన్నీటిచుక్కలను చూచి తెల్లబోతూ.

“ఏం? అలావున్నారే?” అంది భయ - భయంగా.

“అబ్బ! వేలుబాధగా ఉన్నదా అనూ!” అని ఆమె వేలును తననోట్లో పెట్టుకున్నాడు.

య కై నా లు గు

అప్పటివరకూ అనూరాధకు తనవేలికి నూదిగుచ్చుకున్నదన్న సంగతి తెలియనే తెలియదు.

...

...

...

అప్పుడప్పుడు ప్రభాకరం సరదాగా అనూరాధతో చదరంగం ఆడుతూవుండేవాడు. బుద్ధివికాసానికి చదరంగం ఎంతోమంచి ఆట అని ఆతడినమ్మకం.

అతడు చదరంగంలో నిధి. ఆమె యెప్పుడయినా పొరబాటున తప్పగా నడిపిస్తే,

“అలా నడిపిస్తే నీ ఆట కట్టించడం నిమిషం; ఒక్క-గడిముందుకు కదిలாமంటే వెనకాముందూ ఎంత ఆలోచించాలి? అలా కాదు—ఇలా...”

అని నవ్వుతూ ఆమెకు యుక్తులు నేర్పి ఆమె చేతిలో తను ఓడిపోయేవాడు. అలా ఓడిపోవటం అతడి సరదాగానే వుండేది. హాస్యాలలోనైనా ఆమె మనస్సుచివుక్తుమంటే అతడి మనస్సు గాయపడేది. పైగా,

“అప్పుడే చదరంగంలో ఎంతప్రజ్ఞసంపాదుచావ్ నన్నుకూడా ఓడించేస్తున్నావ్? అవునా?” అని నవ్వుతూ ‘ఊ’ అనమని రకరకాలుగా వేధించేవాడు.

ఆమె చెప్పలేదుకున్న సమాధానాన్నికూడా చెప్పటానికి సిగ్గుపడి, ముసి ముసినవ్వులు నవ్వుకునేది.

అతడు విడిచిపెట్టేవాడు కాదు.

‘గెలుపు నాది’ అని అనమని బలవంతంచేస్తే. అనలేక అనలేక అమాయకంగా అరగంటసేపటికి ఆమాట అనబోయి, అర్థోక్తిలో ‘గెలుపు’ అని మిగతామాట సిగ్గుచాటున దాచుకునేది; లేదా చిరునవ్వులో కలిపేసేది మొదటి రోజుల్లో.

అయినా భర్త దగ్గర అప్పుడే ప్రాథమికంగా మాట్లాడటం ఎలా చేతవుతుందీ? వడసారం పద్దెనిమిదేళ్లయినా వెళ్ళాయో లేదో ఇంకా!

కాని ప్రభాకరం మరింత చనువుగా వుండటంవలన ఇప్పుడిప్పుడు “గెలుపు నాది” అని అనమని బలవంతం చేస్తే; “నేనుగెలిస్తే మీరు గెలిచినట్లుకాదా?” అనిమాత్రం అనగలుగుతోంది.

ఆమాటలు ఆమెఅంతట ఆమె అనటం అతడికి ఎంతో ఆనందం కలిగేది. ఆ ఆనందాతిరేకంలో ‘అనూ’ అని దగ్గరకు తీసుకుని హృదయానికి హత్తుకునేవాడు. ✓

పుచ్చపువ్వులాంటి వెన్నెల్లో కూర్చుని, ప్రభాకరం ఎన్నెన్నో విషయాలు - ఎన్నెన్నో అనుభవాలు దాపరికంలేకుండా అనూ రాధతో చెబుతూవుండేవాడు. కన్పించేవాడు-నవ్విించేవాడు.. ఆవెన్నెల్లోని స్వచ్ఛలే-అతడి చిరునవ్వులో కన్పించేది ఆమెకు. అంత నిర్మలమైన మనస్సుతో చనువుగా అతడలా మాట్లాడు. తూంటే - తనకేదో తెలియని వేదన కలిగేది మనస్సులో..

నిజానికి తానుకూడా అతడిలాగా మనస్సువిప్పి మాట్లాడకలుగుతోందా? ఆలోచిస్తూ అలాగే తల వైకెత్తితే - పైన చంద్రుడు, చంద్రుడిలో మచ్చ కనిపించేది. ఆమచ్చ కనిపించే సరికి మనస్సులో దిగులుపుట్టేది.

ప్రభాకరం అనురాగాన్ని వ్యక్తంచేస్తున్నకొద్దీ అనూరాధకు ఏదో తెలియనిబాధ్యత యెక్కువవుతున్నట్లు తోచేది. ఆమె అయినా అతడితో చెప్పటానికి సంశయించింది. ఒక్క వీణ విషయంమాత్రమే. అది చెప్పకపోవటమే బాధ్యత ఏమో?... అతడైనా మళ్ళా ఆవిషయం ఎన్నడూ ప్రస్తావించనేలేదు. అంతమాత్రాన మరచిపోయిందా? ఆ అవశ్రుతి తొలగి పోయినట్లు తెలియందే ఎలా మరచిపోతాడు?

ఎప్పటికీ పోతుందీ అవశ్రుతి?

మళ్ళీ...

ఒకనాడు ఆమె అద్దంముందర కూర్చుని తల దువ్వుకుంటోంది. రోజూకంటే ఆరోజున ముందుగానే వొచ్చాడు కోర్టునుంచి ప్రభాకరం. గుమ్మంలోకి వచ్చేసరికి అద్దంలో ఆమె ప్రతిబింబం కనిపించింది.

“ఆ గుండీకింద నల్లగా ఉన్న దేమిటి అనూ?”

అమె పాపట వంకరరాకుండా తీసుకునే ధ్యానలో - ఆమాట వినే వరకూ అతడు వచ్చినట్లు గమనించనేలేదు. వినీ వినటం

తోనే అంత అజాగ్రత్తగా కూర్చున్నందుకు సిగ్గుపడి పైట సరిగ్గాతీసుకుని - “ఎప్పుడో దెబ్బతగిలిన మచ్చ అయివుంటుందది. అంతగా గుర్తులేదు. ఇటీవల చాలాభాగం శరీరంలో కలిసిపోయింది కూడా”

“ఆ మిగిలినభాగం కూడా శరీరంలో కలిసిపోతే బావుండును. లేకుంటే నీ పచ్చని శరీరంమీద. ఆమచ్చ వికారంగా ఉన్నది సుమీ!”

ఆమాట విన్నప్పటినుంచీ ఆమచ్చను సాధ్యమయినంత త్వరలో పోగొట్టుకోవాలనే ఆరాటం జాస్తే అయింది అనూరాధకు...

... ..

ప్రభాకరం పివేకంగానే ప్రవర్తించాడని చెప్పాలి. ఆ అప్రశుతి రవంతవున్నట్లు తోచగానే, దాన్ని మనస్సులో దాచుకుని మధనపడకుండా, ఆమెను అడిగేశాడు. తనపొరబాటుమూలంగానే ఆ అప్రశుతి వచ్చిందని తెలుసుకుంది అనూరాధ. ఆ వీణవిషయం అతడిమనస్సులో ఎంతబాధగావుందో వూహించుకుంటే తన మనస్సుకు మరింత బాధగావుంది. ఆవీణలో లీలగానైనా అప్రశుతి వినిపించకుండా వుంటేనే కాని, అతడి మనస్సుకు శాంతి వుండదని నిశ్చయించుకుంది.

తనకైనా అంతేగా!

శాకపోయినా నిజానికి అది తనకు తెలియకుండా జరగదనీ, తాను కఠినంగా వీల్లేదని శాసించలేకపోవటం మూలంగానే

యా చై యో ని మి ది

అలా జరిగివుంటుందనీ అతడు మాత్రం పూహించుకోలేదూ !

ఇన్నీ తెలిసికూడా ఆరోజున నాకు తెలియదు, అని అబద్ధనూడింది. అతడిమనస్సు నొప్పించింది. ఇదంతా జ్ఞప్తికి వచ్చేసరికి ఆమె మనస్సు 'చెయ్యేసి కలచి'నట్లయింది.

...

...

...

అసలు సుధాకరం అనూరాధకు స్నేహితుడూ కాదు-బంధువూ కాదు కాకపోయినా అన్న భాస్కరానికి స్నేహితుడవటం మూలంగా ఆమెకూ పరిచితుడు అయ్యాడు. భాస్కరం కోసం తరచు రానటంవల్ల- అంతో యంతో రాధతోకూడా చనువు యేర్పడ్డది సుధాకరానికి. అప్పుడప్పుడు భాస్కరం ఇంట్లో వున్నా లేకపోయినా, రాధతోనే కబుర్లు చెబుతూ మధ్యమధ్య కూనిరాగాలు తీస్తూ కాలక్షేపం చెయ్యటంకూడా మామూలయింది.

తన కా వీణను ప్రతిచెయ్యాలనీ, ఆ సరదా ఆ అపేక్ష చాలా రోజులనుంచీ వున్నా ఇంతవరకు అవకాశం చిక్కలేదని, ఇవాళయినా తన సరదా తీర్చమనీ, అనూరాధను బ్రతిమాలాడు.

ఆ వీణను ఇతరులు ప్రతిచెయ్యటం అనూరాధకు ఇష్టంలేదనే అనవచ్చు. కాని వీణావాయిద్యం విని, ఎన్నాళ్ళో అయింది. తాత్కాలికమయిన సరదా కలిగినా కలిగిందేమో! ఏమయినా అతడి సరదాను కాదనలేక పోయింది.

సుధాకరం తనవాంఛ తీర్చుకున్నాడు.

ఒకశ్రుతి పాడయింది.

పాడయిందే అన్న ఆందోళన, ఆరాటం అనూరాధకూ కలిగింది. తొందరపడినందుకు... మనస్సు చివుక్కుమంది. ప్రభాకరం వీణ విషయం ప్రశ్నించిన నాటినుంచీ, తన పొరపాటుకు వశ్యాత్తాపపడింది.

ఇదంతా మరచిపోదామన్నా మరుపుకురాలేదు అనూరాధకు. జైపూరికి వచ్చినప్పడల్లా తెలియని భయంతో వణికిపోయేది. ఆనాడు మరీ కట్టలు తెగినట్లు దుఃఖం పొల్లకుని వచ్చింది. తన తెలివితక్కువ తనానికి, చావల్యానికి తననే అసహ్యించుకుంది. అభిమానంతో క్రుంగిపోయింది; తెలిసీ తెలియని వరిస్థితిలో అలాగే పడివుంది మంచంమీద.

ప్రభాకరం వచ్చాడు. కాని తనవేదనంతా అతడితో చెప్పుకునేందుకు ఆమె లేతగుండెకు నిబ్బరంలేక పోయింది.

‘అలా ఉన్నావేం అనూ?’ అన్నాడు ఆమెవైఖరిచూసి విస్తుపోతూ.

“కలతనిద్దరలేక పోవటంమూలంగా కళ్ళు అలా వున్నాయి” అన్నది మనసును కొంచెం కుదుటపరచుకుని, వెంటనే ప్రసంగం మార్చి కాఫీ చల్లారిపోతున్నది అంటూ కాఫీ అందించింది.

ఆమె అబద్ధం చెప్పిందని ఆ కంఠస్వరమే తెలియచేసింది. ముఖ
వైఖరినిబట్టి ఆమె పడుతున్న బాధ కొంచెం తెలిసినట్లుగానూ
కొంత తెలియనట్లుగానూవుంది. కాని అతడు తొందరపడి తరచి
తరచి మాత్రం ప్రశ్నించలా.

*

*

*

ఎన్నివిధాల తప్పించుకుందామని ప్రయత్నించినా మదరాసు
వెళ్లక తప్పిందికాదు ప్రభాకరానికి. వీలయినంత త్వరలో వస్తా
నని అనూరాధను వాప్పించి వెళ్లాడు.

నాలుగోనాడు

ప్రభాకరం వస్తానని చెప్పిన రోజు అది. కళ్లలో వాత్తులు
వేసుకుని అనూరాధ అతడికోసం యెదురుచూస్తోంది.

సుధాకరంవచ్చాడు.

‘ఇలా ఎందుకువచ్చాడా’ అనిపించింది అనూరాధకు.

సుధాకర రావటం ఆమెకు ఇష్టంలేనిమాట నిజమే; కాని ఇంటికి
వచ్చిన వాడిని వల్కరించనంత విరోధమేముంది ?

సుధాకరానికి అనూరాధ చాలాకొత్తగా కన్పించింది.

ముక్త సరిగా పలకరించింది ఆమె.

తనురావటం ఆమెకెంతో ఉత్సాహాన్ని కలిగిస్తుందని ఆశపడ్డ
సుధాకరానికి, ఆమెముఖంలో అలాంటి చిహ్నంలేవీ కన్పించక
పోయేసరికి ఎంతో నిరుత్సాహపడ్డాడు.

ఛలోక్తులతో చమత్కారాలతో కూనిరాగాలతో ఆమె
కేవిధంగానైనా ఉత్సాహాన్ని కలిగించాలని ప్రయత్నిం
చాడు.

ఉహూ.. ఆమెలో మాప్పు కనిపించలా.

“ఇన్నాళ్లకు మల్లీ నిన్ను ఇవ్వాల కలుసుకోవటం ఎంత
ఆనందంగా ఉన్నదనుకున్నావు రాధా!”

కొత్తముఖంవైపు చూచినట్లు వింతగా చూచింది.

ఆమె వైఖరి అంతా గర్వమేమో అనుకున్నాడు. పాత పరి
చయాన్ని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకున్నా తనతో సరదాగా మాట్లాడ
కూడదా?—అన్నవిషయం అతనికి మనస్సును చాలా వేధిం
చింది.

“ఇవాల మల్లా...”

“ఊ.. మల్లీ?”

ఆమెకంఠస్వరంలో కొంత కఠినత ఈనడింపూవ్యక్తమయ్యాయి.
ఆముఖంలో మరింత ప్రతికూలమయిన మాప్పు కన్పించింది.

“ఈనీను శ్రుతిచెయ్యాలనే...”

చెప్పలేదుకున్నది. మాట పూర్తిగా చెప్పటానికి ఆమె ముఖం
చూసి చెప్పలేక పోయాడు. ఆమాటవినేసరికి అనూరాధకు శరీర

మంతా జబదదించింది. కాళ్ళక్రింద భూమికదలుతున్నట్లయింది.
అభిమానంతో శరీరం కుంగినట్లయింది.

“వద్దు సుధాకరం? ఇంక ఈ వీణను నువ్వు తాకటానికి వీలేదు.”
అతి ప్రయత్నించింది అంతవరకు అనగలిగింది.

అజీషికి నవ్వువచ్చింది ఆమెవైఖడికి. ఆ నవ్వులో అహంభావం
కూడా వ్యక్తమైంది.

“ఏం? ఎందుకని...?” అన్నాడు ఎకనక్కెంగా,

“ఆమాట నన్ను అడగవద్దు”

“చిరాకుగా ఉన్నట్లున్నావు. శరీరంలో కులాసాకాలేనా రాధా!
కాకపోతే వద్దనటంలో చరణం ఏముంటుంది?”

ప్రభాకరం ఎక్స్ప్రెస్ దిగివచ్చాడు గంట ఆలస్యంగా. మేడ
పైకి వెళ్ళాడు. మాటలు విన్నవవుతున్నాయి.

“అప్పుడు ఈ వీణ విలువ తెలియక అజ్ఞానంతో నువ్వు శ్రుతి
చెయ్యబోతే అప్పు చెప్పలేకపోయావు. అందుకూలంగా
వచ్చిన నష్టాన్ని, తర్వాత కాని తెలుసుకోలేక పోయాను”

పక్క వరండాలో నిల్చున్నాడు ప్రభాకరం.

“ఏం గుర్తించావు రాధా! అరిగిపోయిందా? విరిగిపోయిందా?

“అనవసరింగా పిచ్చుగా మాట్లాడకు సుధాకరం! అవశ్రుతి
పలికింది చాలదూ? ఆ అవశ్రుతిని సరిదిద్దుకోటానికి ప్రయత్నిం

చాలి ; కాని అలాగే ఎప్పుడూ అయితే..." ఆపైన చెప్పలేక పోయింది. ఆమెముఖం జేర్చుకుంది.

“అది నీ భ్రమకాని, మరేం ఫర్వాలేదు రాధా!”

“ఒక్కసారి పొరపాటు పడ్డాను; అయిపోయిందేమో అయి పోయింది. ఇంకనువ్వు ఆ ప్రసక్తిపీసుకురావద్దు సుధాకరం”

“ఎంతో ఆశతో వచ్చాను రాధా! ఈ ఒక్కసారికి నా సరదా”

“ఈసారి ఎలా అన్నావో, మరోసారికూడా అలా అనలేవు? దయవుంచి ఆవిషయాన్ని మరచిపో”

“ఇంత సరదాతో వచ్చిన నన్ను నువ్వు కాదన్నావంటే నా మనస్సు వికలమౌతుంది రాధా!”

“అర్థం కాలా నీస్వార్థం? ఇప్పటికీ ఈ అప్రమతిమూలంగా నా మనస్సు, నా మూలంగా ప్రభాకరం మనస్సు ఎంత బాధ పడ్డాయో నీకేం తెలుసు?”

“నువ్వు అంత నిష్కర్షగా మాట్లాడితే”

“ఆర్థ్యమెంట్రోసం ప్రయత్నించకు సుధాకరం! మర్యాదగా వెళ్లిపోరాదూ ఇక్కణ్ణుంచి?”

అమాట వినేసరికి అతడికి తనకోరిక తీరలేదనే ఉకోపం -

అ ర వై వా లు గు

కలిగింది. తనకోదో అవమానం జరిగినట్లుగా కూడా తోచింది.
దాంతో అసూయకూడా యేర్పడింది. మొండికేశాడు.

“నువ్వేమన్నా సరేకాని రాధా! ఈ తపాకు ఈ వీణను ప్రతి
చెయ్యకుండా వెళ్ళును. వెళ్ళలేను.”

అనూరాధకు ఏంచెయ్యాలో తోచలేదు. అక్షయత్నంగా
ఆవేశమూ - ఉద్రేకమూ రేకెత్తాయి ఆమెలో...

“ఏమిటా అధికారం సుధాకరం! ముందు వెళ్లిపో ఇక్కణ్ణుంచి.
కనులుతావా కదలవా?” కాళికలాగా గర్జించింది. అంద-వల్ల
కలిగిన ఆయాసంతో సోఫాలో కూలబడింది.

అంత సుకుమారంగా వుండే అనూరాధలో ఇంత తీవ్రత్వం
ఎలావచ్చిందో అర్థంకాలా అతడికి ఉలిక్కిపడ్డాడు. గుండెలు
తీవ్రంగా కొట్టుకుంటున్నాయి. ఏంచెయ్యటానికి తోచటంలా.
ప్రభాకరం వచ్చాడు లోపలికి.

“సుధాకరం!” అన్నాడు తేలికయిన నవ్వుతో...

అతడికి గుండె ఆగినట్లయింది. తలవంచుకుని ఆ మెట్లన్నీ దిగి
వెళ్లిపోయాడు సుధాకరం.

... ..

చంద్రుడు కొంచెం పైకివచ్చాడు. అడ్డంగావచ్చిన మబ్బు తెర
తొలిగిపోయింది. చంద్రుడులో మచ్చవున్నా ఆ నలుపువల్ల
వెన్నెలలో తెలుపు తగ్గలేదు. మబ్బును చీల్చుకునిరావటం

మూలంగానేమో మరింత కాంతిగా ఉన్నాడు చంద్రుడు. ఇక
మచ్చనంగతి ఎవరు ఆలోచిస్తారు?

ప్రభాకరం వీణను కదిలించి శ్రుతిచేశాడు. అప్రశ్రుతి లీలగా
నయినా ఉన్నట్లు తోచలే దతడికి.

షడ్జమస్వర మాధుర్యంలో అనూరాధ కంఠమాధుర్యం విశ్వ
మైంది. మచ్చుకయినా లేదు ఇప్పుడామె గొంతులో జీర.

మ స క మ బ్బు లు

నిన్నటిలాగా ఇవాళకూడా చందమామే సాయమయ్యాడు-
 హోటల్ మారిననుంచి బయలుదేరిన మాధవరావుకు. శరీర
 మంతా తిమ్మిరిగావుంది. మరో అరవైగు వేస్తే ఎక్కడ పడి
 పోయేనాడో! ఒడలుమరపిస్తున్న మైకాన్ని నిగ్రహించుకుంటూ
 తిరగరాని సందులవెంట ఇంటికి తిరిగిపస్తున్నాడు.

బూచులు బూచులుగా అడ్డంవొస్తున్న మసకమబ్బుల్ని చెదర
 కొట్టుకుంటూ మధ్యమధ్య చందమామ ప్రత్యక్షమౌతున్నాడు.
 అతడూ ఇంటికే కాబోలు ప్రయాణం !

ఇల్లు... అన్న దానికేమిటో నిర్వచనం! ఏవేళ కింటికి వచ్చినా
 ఆదరించి ఆహ్వాయనంగా పిలిచి గుక్కెడు మంచినీళ్ల
 యినా ఇచ్చే ఇల్లాలు లేక పోయింత ర్వాత... అదీ ఇల్లైనా?

ఇల్లుఉన్నా లేకపోయినా అంటిపట్టుకుని తిరిగే ఇల్లాడు
 ఇరవైయేడుగురుట చందమామకు! అబ్బ! అప్పటికీ సంతృప్తిని
 లేకనే కాబోలు తారావధూటిని చేరబోయింది! ఎందుకో
 ఈ అర్ధరాత్రి సంచారం - తనలాగా మామయ్యకు.

అ ర వై యే డు

తాత్కాలికమైన సంతృప్తి తామరాకుమీద నీటి చుక్కలాంటి
జేమా!

అడుగులు లెక్కపెట్టుకొంటూ, తూలిపోతున్న శరీరాన్ని సం
బాళించుకుంటూ - మసక నిద్రలో వస్తున్న మాధవరావు శపి.
మని ఆగిపోయాడు.

ఎక్కడిదో ఆసంగీతం! ఏలోకపు మాధుర్యం అది. గాలంవేసి.
లాగినట్లు లాగుతోంది మనస్సును. మరపున పడిన యే భావ
నలనో మళ్ళీ ప్రేరేపిస్తోంది. ఆ ఫిడేలుమీది కమాను తీగెల
మీదనుంచి కాక తన నరాలమీదనుంచి లాగుతున్నట్లుంది.
కొనుక్కొని తెచ్చుకొన్న మైకంకన్న వివశుణ్ణి చేస్తోంది. ఎంత
ప్రయత్నించినా అడుగు ముందుకు సాగడంలేదు.

జాలిగా వినిపిస్తున్న ఆ పాట జాలుగ్రహించి ఆవైపుకే నడి
చాయి పాదాలు.

ఓరగా వేసివున్న గేటు తెరచి, మసక వెన్నెల్లో మేడ మెట్లు
ఎక్కాడు.

మామిడిచెట్లలోంచి మసకనీడలు మెట్లమీద ప్రసరిస్తున్నాయి.
అర్ధరాత్రి దాటినా 'నిద్రకు వెలియై...తా నొంటరియై...
చీకటిలోపల ఆగడిలో' సౌఖ్యానికి కరువువాది, అణచుకోలేని
ఆవేదనతో ఆలాపిస్తున్నట్లుంది ఆ పాట. ఎవరో ఆ అభాగ్యు
రాలు!

అ ర వై యె ని మి ది

మాధవరావు వాదాలచప్పుడు ఆ మధుర సంగీతానికి ఆటంకం కలిగించిందల్లేవుంది.

మసకనీడలు కూడా మాయమైనాయి.

చటుక్కున స్విచ్ వేసి తలుపు తెరిచింది ఆమె. ఆ యెలక్ట్రిక్ దీపపుకాంతికో, ఆ కాంతిలో మెరసిపోతున్న అమె సౌందర్యానికో అతడికళ్ళు జిగాలుమన్నాయి. బయర్లు కమ్మాయి. ఇహ తానక్కడ తాంట్లాడటంలోని తప్పును గ్రహించి వెనక్కు తిరిగాడు.

“ఎవరు తమరు?”

“ఎంతో కటువుగా వినిపించటానికి బదులు ఎంతో చనువుగా విన్నించింది ఆ కంఠస్వరం.

“నేనా? తుమించాలి!”

అంటూ తల్తరపాటుతో మెట్లు గబగబా దిగుతున్నవాడు- కాలు మడతపడి క్రిందకు దొర్లిపోయాడు.

ఎవరో తెలియక తెల్లబోతున్న ఇనిర భయపడింది. ‘పాపం’ అని నొచ్చుకుంటూ క్రిందికి దిగివచ్చి ఆసరాయిచ్చి లేవ తీసింది.

దూరాన ఎక్కడో రాలిపోయింది నక్షత్రం...

అతడిముఖాన్ని స్పష్టంగా పరిశీలించింది. సహించరాని వానప

వేస్తున్నా అతడికి సవర్యలు చేయకుండా ఉండలేకపోయింది.

ఎవరైతేయేం? పాపం నట్టుమని పాతికేళ్లయినా లేని ఇతడికి దేమిటో దురవస్థ? తానెవరో చెప్పటానికే మొగమాటపడిన అభిమానవాదుడు ఎలాయెక్కాడో మరి మేడమెట్లు! ఇందిర కీ సంఘటనంతా చిత్రంగా తోచింది.

తగిలినదెబ్బకు స్మృతితప్పుడమో, తాగిన మైకమో మాధవ రావు వాని లోకంలోలేడు. ఎన్నివిధాలో అతడికి స్మృతికలిగించాలని ప్రయత్నించింది ఇందిర. చివరకు మళ్ళీకమాను కదిలించింది. అంతర్జాతంలో ఉన్నవాడుకూడా ఇంతహారం రావటానికి అదేకారణమని అనుకుంది. కొండరాళ్ళమీది నెలయేటి ప్రవాహంలా ఆ సంగీతం అతడి నరాలమీద ప్రవహించి చక్కలిగింతలు పెట్టింది. శరీరం ఝల్లుమంది. విరుగుడు తగిలి నల్లు వదులుతోంది మత్తు.

కళ్ళు తెరచాడు. ఒక్క గొక్కటే అన్నీ జ్ఞాపకంవస్తున్నాయి. కాని తాను ఆ గదిలో ప్రవేశించేటంత సామానంకూడా ఎలా చేశానా అని సిగ్గుపడ్డాడు. ఎదురుగా ఉన్న నిలుపుటద్దంలో తలకు కట్టిన కట్టు కన్నీస్తోంది. ప్రక్కనే ఉన్న ఇందిరను చూచి కలేమో అని అనుకుంటున్నాడు.

‘అబ్బ’ అంటు ప్రక్కకు తిరిగాడు తల పట్టుకొని.

ఆమె దగ్గరగా వచ్చి ‘బాధగావుందా? దాహం వేస్తున్నదా?’

౭౭

అంటూ హాస్యాస్పన్ను కలిపియున్నా, 'అంత ప్రమాదమైన దెబ్బ కాదు. ధయ్యకడాల్సిన అవసరం లేదంటూ ధైర్యము చెబుతోంది.

'తనమీద ... ఏమిటి ఈ ఆచరణ?' ఆలోచిస్తూనే అలసటతో కళ్ళు మూసుకున్నాడు.

మళ్ళీ మెప్పుడు మెళ్ళుకువచస్తుందో అని, ఇందిర అలాగే కళ్ళలో చొత్తులు వేసుకొని కూర్చుంది.

— మాధవరావు ఎవరో తెలుసుకోవాలని ఇందిర కెంత ఆశపడ్డాడు, నమయం కావని అలాగే అణచుకుంది.

అతడూ మరలాంటి వాడే. లోకం అతణ్ణి రాక్షసుణ్ణిగా పరిగణించింది; కాని నిజానికి ఇంతవరకు అతడిలో రాజనయూలేదు, రాక్షసత్వమూలేదు. సుఖకఃఖాయు నయంగా పండుకోటానికి చాక్రి వచ్చినప్పుడు అతడితో కొంతమార్పువచ్చింది. ఆమెకోసమని అతడు ప్రాశ్నలాసినకొద్దీ ఆమె మోసగించ సాగింది. ఆ చూసం ప్రత్యక్షమైనవాడే అతడికంతా కనువిప్పు అయింది. అదవరకుదాకా నాషితిని గురించి సన్ని వినా వట్టించుకోనివాడు, ఆనాటినుంచి తనకెదురుకులే అని తప్పించుకు తిరగలేక పోయాడు.

ఆ నా డది చెదురుపాటుగా తగిలినదెబ్బకాదు; చెళ్ళుమన్నది చెంప అతడికి. మరోసారికూడా ఈలాంటి సంఘటన తటస్థస్తే?

ఆ ప్రశ్నే అతణ్ణి మధించి, మనఃస్థిమితాన్ని చెడగొట్టింది. సహనాన్ని కూడా చంపింది.

ఈ భాగ్యానికి అంతమూరం ఊహించాలా అనుకున్నారు. కొందరు. కాని అతడి ఊహ నిజమైతే వీరు చూపించేది సానుభూతేగా చివరకు.

అది తలచుకుంటే శరీరమంతా గగుర్పొడిచింది మాధవరావుకు. ఆ నాటినుంచి అద్వితీయుడై నాడు.

ఈ మార్పుకు అతణ్ణి రాక్షసుణ్ణిగా భావించారు కొందరు.

“పోనీ... మళ్ళీ...” అంటూ సలహాలు విసిరారు. అన్నిటి కన్నా చవుకగా లభించేవి సలహాలేగా!

ఈ సలహాదార్లనందర్ని సమాధాన పరచటం అతడికి చేత. కాలేదు. జరిగిందంతా-ఎంత యథార్థమయితే మాత్రం-యెలా చెప్పటం? ‘సిగ్గులేక ఎలా చెప్పుకుంటున్నాడో ఏదోవిధంగా సరిపెట్టుకుపోక’ అంటూ అప్పుడు మాత్రం యెత్తిపొడవరూ?

అంతేకాని తన గుండెల్లోని బాధ, మనస్సులోని మంట ఎవరు తెలుసుకుంటారు! ఎవరి కవసరం?

కనుకనే ఎంతమంది వొచ్చినా పెదవి కదల్చేవాడు కాదు. పెదవికదల్చనందుకు ఫలితంగా మరి కొన్ని అపవాదులను అంటు కట్టుకున్నాడు.

ఆ పై శంకు

—మల్లెపూవు చూచినా మనస్సు చలించే వయస్సు.

మహారాజ్యాధిపతికి వచ్చినా మాన్సుకోలేని గాయం.

మనస్సును అన్యధాప్రలోభపెట్టి, పసిపిల్లవాణ్ణి మరపించినట్లు
మరపించాలంటూ చూశాడు మాధవరావు.

ఎంత కంటికి కనిపించని దయతేమాత్రం ఆ మనస్సే ఆయెను-
ఎన్నాళ్ళని ప్రలోభపడుతుంది.

మనస్సుని స్వాధీనపర్చుకోవాలని ప్రయత్నించి, తానే స్వాధీన
మయినాకు మనచుకు. ఇహ యిప్పుడెక్కడి నీ చిన్న లేత
రెమ్మయినా, ఏ కోకిల కూతయినా గిరిగింతలు పెట్టక మాన
టం లేదు.

పగలల్లా యెలాగడిచినా, చీకటిపడింది అనేసరికి యేదో కొత్త
జీవం కలిగినట్లుండేది. ఎన్నో మధురమనుభవాలు, మధుర
భావాలు, ఎంత వద్దనుకొన్నా, అనుకొని ఎంత దూరమారంగా
జరిగినా, వెంటతెరిమి, పలకరించి, కవ్వించి, వేధించేవి. తాత్కాలి
కంగా వాటిబాధతప్పించుకోటానికి, వాటిని మరచినట్లు నిర్ల
క్ష్యం చెయ్యడానికి కొంతమత్తు అవసరమేమో అని తోచి
హోటల్ మారినకు వెళ్ళడం అలవాటుపడ్డాడు.

...

...

...

—మెలకువ వచ్చేసరికి తనమీద తనకే ఆసక్తి వేసింది.

అక్కడనుంచి వెళ్ళిపోవాలని ప్రయత్నించాడు. కాని వెళ్ళలేక పోయాడు.

‘ఇందిర యెవరు’ ? తనలాంటి అపవిత్రుడు ఆమె ఆదరణ పొందడానికి అనర్హుడేమో అనిపించింది. కాని ఆమె ఆదరణే అతడు కడలలేక పోవడానికి కారణమూ అయింది.

గతాన్ని స్మరించినకొద్ది జ్ఞాపకాలతో గుండె రగిలేది. ఆమె ఎంత పద్దని వారిచినా, మారిననుంచి మైకాన్నిమాత్రమూ తెచ్చుకునే వాడు.

ఇహ ఇందిర ఆమైకంలో అతనిచేత ఎన్నెన్నో వాగించేది. ఆమెకు జీవితంలో ఏయే సంఘటనలకు మనస్సు చిటం కట్టి ఇతణ్ణి చూసేసరికి జాలికలిగిందో! ఏ అనుభూతి సామ్యాలు అంత చనువును కలిగించాయో! రానురాను ఇందిర సర్వాత్మనా అతడికి లొంగిపోయింది.

ఇందిర ఎవరో తెలుసుకోవాలని ఎంత యిచ్చవున్నా, అతడు తెలుసుకోలేక పోయాడు. వెనకముందు ఆసరా లేకుండా అలాంటి వయస్సులో ఆమె వంటిదిగా వుండటం అతడికెంతో ఆశ్చర్యాన్ని కలిగించింది.

నిద్ర లేచిందగ్గర్నుంచీ, కాఫీ అందీయటం లగాయతు ఇందిర అతడికి ఏ వెలితీ లేకుండా చూచేది. తాత్కాలికంగా కలుసుకున్న వా రిద్దరిలో అంత తాదాత్మ్యం ఎలా వర్పడిందో!

డా. ప్రొ. నా. లు. గు.

—“ఇలా పాడై సాపం సావిత్రిని తరిమేశాడు కాబోలు!” అని సావిత్రిమీద సింపతీ కన్నురించేవారుకొందరు.

“తక్కువ వాళ్ళెవరోయ్ సమాన ఉజ్జేలు!” అనుకుని సంతృప్తి చెందినవాళ్ళూ ఉన్నారు.

“ఇది వుంటేమాత్రం మళ్ళీ సావిత్రినికూడా తెచ్చుకోకూడదూ? ఎంతమంది లేరు అలా లోకంలో” — అన్నవాళ్ళూ లేకపోలేదు, కొంతమంది శ్రేయోభిలాషులు.

అంతేకాని ఇతడిలామొందుకు మానాడు? అన్న ఆలోచన ఒక్కరికయినా తోచాలా.

ఆధారములేని గాలిని పోగుచేసి దానితో ఆకారాన్ని కల్పిస్తుంది లోకం. కాని ప్రత్యక్షంగా కనిపించే విషయాన్ని చూడనే చూడదు. ఇంక పరిశీలించటంకూడానా!

...

...

...

ఎంత మనకమబ్బులు వేస్తున్న కాలమే అయినా, మధ్యమధ్య సూర్యరశ్మి సోకకుండా ఉండిపోతూలేదు. మనక మబ్బులు మాయం కాకపోవటమూలేదు.

స్మృతిలోకాని, విస్మృతిలోకాని, ఇందిరతో అతడు పొందిన ఆనందమే — అతడి జీవితములోని బ్రహ్మానందం; కాని సర్వదా అలా జరిగిపోవటానికి సర్వహక్కులతోనూ ఇందిర మాధవ రావుకు స్వంతంకాదు.

డబ్బె ఆ యి దు

ఆ హక్కులను భుక్తపరిచుకొనే ప్రబుద్ధుడు ఇన్నాళ్ళకు కళ్ళు తెరిచి - ఇందిరను చేరతీసుకున్నాడు.

ఇహ నిష్పాదు నిందిర దర్శనంకూడా కరువైంది మాధవరావుకు. మళ్ళీ ఒంటరిగా నిలబడవలసివచ్చేసరికి గాయం సెలవేసినట్లుంది.

—అసలే ప్రతి స్వల్పమైన దానికి విలవిలలాడే స్వభావం. అతడిది. సెలవేసిన గాయపు బాధను ఎలా సహించగలడు?

ఇహ అతడికి ఒక్కటే ఆలవాటయింది. పగలల్లా బయటికి కదలక పోవటం. రాత్రల్లా ఇంటికి రాకపోవటం!

వీలునుబట్టి స్పెన్సరులోనో, మారిస్ లోనో మకాం వెయ్యటం, అవకాశాన్నిబట్టి డబ్బుతో సుఖాన్నికొనుక్కుందామనే అధిమః దశలోకి కూడా జారాడు.

...

...

...

రాత్రి దాదాపు తొమ్మిదవుతుంది. స్పెన్సరులో కూర్చుని, సిగరెట్ మీద సిగరెట్, పెగ్గుమీద పెగ్గు త్రాగుతున్నాడు.

అతడికి ఆనాడు మరీ ఆశ్చర్యం కలిగించిన విషయం - అధిమం ఆంగ్లోయిండియన్ అయినా కాని-ఆమె ఎదురుగా టేబిల్ దగ్గర వుంటుందిగా కూర్చుని తనలాగానే పెగ్గుమీద పెగ్ తీసుకుంటూవుండటం.

చెక్కిళ్ళమీద ముడతలు పయస్సు చెల్లినట్లే సూచిస్తున్నాయి. కళ్ళల్లోని తళతళకూడా తరిగినట్లే కన్పిస్తోంది. ఎంతో జీవి.

కె. టైపు ఆ డ

తాన్ని, లోకంలోని సౌందర్యాన్ని అనుభవించినా తీరని
'కుతి' అమె ముఖంలో కన్పిస్తూనే వుంది.

ఎదటి వ్యక్తిని ఆకిర్పించాలని ఆమెచేసే ప్రయత్నం అతడికి
మరింత ఆవేశాన్ని రేకెత్తించింది. ఎందరెందరో వస్తున్నారు.
ఎందరెందరో వెడుతున్నారు. అందులో కొందరు పూర్వ
పరిచితులుకాబోలు, ఎంతో మర్యాదగా పలకరించి, సర్వంగా
సరసాబాడుతున్నారు.

ఆమె యెవరైవుంటుంది అన్న ఆలోచన కలిగిందతనికి. మరో
పెగతో గ్లాసు ఖాళీచేసి, ఆమె కేబిల్ దగ్గరకు చేరాడు—
పూర్వపరిచితుడలా పలకరిస్తూ.

అతడు పలకరించేనడికి ఆమెశరీరం ఝల్లుమంది. అతడికళ్ళల్లో
మత్తు ప్రతిఫలిస్తోంది.

ఒక్కొక్కప్పుడు నిజంగానే యింతకనరు తాగటం ఎలా అల-
వాటు చేసుకున్నాడా అనిపిస్తుంది. ఊహించుకున్న తాగడం
కన్న కనరా...?

ఆమెకూడా పలకరించింది.

అతడి శరీరం పులకరించింది.

ఆమె అపాదమస్తకం అతణ్ణి పరిశీలించింది. బెదురు బెదు-
రుగా వెనక్కి తగ్గింది.

ఓ బై యే దు

ఆమెచూస్తున్నకొద్ది అతడి శరీరం కంపరమైంది. మోతాదు, ఎక్కువ పడ్డదేమో అనుకున్నాడు.

ఆమెకు గడిచిన జీవితమంతా కళ్ళల్లో తిరుగుతోంది. కళ్ళల్లో నీళ్లు తిరిగాయి.

“మీరు కొంచెము యెక్కువగా మోతాదు తీసుకున్నారేమో! శవ్వంత లైంజ్వాన్ అయినా తీసుకుంటారా?” అన్నాడు.

“అవసరం లేదు” అన్నది ఆమె.

“లోకాభిరామాయణం ప్రారంభమైంది. లోకంమీద జీవితం మీద, ఎవరికి తోచిన సూత్రాలు వాళ్లు రచిస్తున్నారు. మధ్యమధ్య వ్యాఖ్యానాలు చేస్తున్నారు.

—“మనం ఈ రాత్రికలిసి ఉండిపోకూడదా?” అన్నాడు. హఠాత్తుగా పర్చుబరువు చూచుకుని.

“అవును. ఈ రాత్రి అన్నమాటేమిటి? ఇహ యెప్పుడూ మాత్రం ఎందుకు కలిసి వుండకూడదా?” అన్నది నవ్వుతో.

ఆ మాటలో అంతరార్థం ఉన్నట్లు అతడికి అవగాహన కాలేదు.

“ఓ ఎందుకు కూడదా?” అన్నాడు నవ్వుతూనే. ఇద్దరూ మళ్ళీ రెండుగ్లాసులు తీచేశారు.

ఇంక లేద్దామా అనుకున్నారు. మాధవరావు తాను వొచ్చిన టాక్సీమీదనే ఆమెతోకూడా ఇంటికి చేరుకున్నాడు.

కె టైపు ఎ సి మి డి

మేడమీద గదిలోకి వెళ్లింతర్వాత, ఆమె అడిగిన ప్రశ్నకు నమాధానంగా చెప్పాడో, లేక తనంతట తానే మైకంలో అన్నాడో.

“నా భార్యే....న నీ స్థితికి...కీసుకునివచ్చింది. madam.” అన్నాడు.

ఏదో చట్టాన వెన్నులో పొడిచినట్లయింది. ఎంతమైకిం వున్నా న్నో జ్ఞాపకాలు గిల్లినట్లు స్ఫురిస్తాయి.

తన చేసుకో-కాదు కౌగిలిలో - చలిగిపోతున్న ఆమెను ఒక్క సారి తేలివార చూచి, ఒక్కతోపు తోసి ;

“నువ్వు...నువ్వేనా సావిత్రీ ! మళ్ళీ ఇక్కడా సిద్ధమైనావా?” అంటూ ఆవుకోలేని ఆవేశంలో తుదిలో మీద వున్న నీనా తవీమని కణత పగిలేట్టు విసిరాడు—

అ శ్వ మే ధం

పదిమంది పెద్దలూ పామయ్యనే తీర్పు చెప్పమనటంలో కూడా కొంత సబబు లేకపోలేదు.

ఇప్పుడీ తగాదాలు పడుతున్న చలమయ్య - బసవయ్యలు గుర్రాలు కొనడానికి కారకుడు కొంతవరకతడే అనిచెప్పొచ్చు. వైలాపచ్చీనుగా ఉన్నవాళ్ళకి, ఏదోవిధమైన వ్యామోహం, మోజుకల్పించి, వాళ్ళు అందులోపడితన్నకుంటూంటేచూచి ఆనందించే బాపతు పామయ్య. చలమయ్య, బసవయ్యలకు వచ్చిన తగాదాకూడా గుర్రాన్ని గురించే.

ఒకప్పుడు సరదాగా స్వారికనికొన్నాడు ఓగుర్రాన్ని పామయ్య. స్వారిచెయ్యడానికిది అంత అనుకూలించక పోయేసరికి దానికి చక్కగా ఆటనేర్పించి ఆట గుర్రాన్నిగా తయారు చేయించాడు. ఆరోజుల్లో పెళ్లిళ్ళకు భోగం మేళాలు పెట్టడం ఘనతా - ఫ్యాషనుకూడా. కాని పామయ్య తన పూళ్ళోనే గాక, చుట్టుపక్కల పూళ్ళలోకూడా, భోగంమేళంతోపాటు, గుర్రపుమేళంకూడా ఫ్యాషన్ అవడానికి యంతో ప్రయత్నించాడు. అతని ప్రయత్నం ఫలించి పల్లెటూళ్ళలో అది ఫ్యాషనుగా ప్రబలుతూన్నకొద్దీ, అతడిగుర్రానికి దూరపుపూళ్ళనుంచీ

కూడా ఆహ్వానాలు రావటం ప్రారంభమయినాయి. ఆ ఆహ్వానాలు అతిథికి ఆర్థికంగా లాభిస్తున్నాయికూడా. అది జూచి పామయ్యమీద పోటీకోసం చలమయ్య - బసవయ్యలు భాగస్వాములై పన్నెండు వందలకు కొనుక్కొచ్చారు. ఓ భారీ గుర్రాన్ని. బసవయ్య చలమయ్యకు వంసకు పింతుడి.

చలమయ్యకు అసంతృప్తిగానే వుంది కొన్నడగ్గరుంచీ. ఆరు వందలు తన భాగానికి ఖర్చుపెట్టినా గుర్రంమాత్రం స్వంతం కాలేదని. అదీగాక ప్రతిస్వల్ప విషయంలోనూ బసవయ్యను సంప్రదించాల్సి వస్తోంది. అందుకు మరీ చిన్నతనంగావుంది. అందుకని మరో ఆరువందలు పెట్టి ఇంకో చిన్న గుర్రాన్ని కొన్నాడు స్వంతంగా. అప్పటినుంచి బసవయ్య పేచీలు ప్రారంభించాడు - ఈ గుర్రంలోకూడా తనకు భాగంవుందని. ఇద్దరూ అసలు భాగస్వాములే; కనుక ఊళ్ళో పెద్దలు కొందరు ఉంటే ఉండవచ్చు నన్నారు వీళ్ళమోజుచూసి, పామయ్య తన గుర్రాన్ని గుట్టుగా అమ్ముకున్నాడు పోటీ లాభంలేదని.

“ఇద్దరంభాగస్వాములం, రెండుగుర్రాలూ ఉన్నాయి; కనుక నా భాగానికి మొదట కొన్న పెద్ద గుర్రాన్ని తీసుకుంటా”నంటాడు బసవయ్య.

“నువ్వు పెద్దగుర్రంలో నీభాగానికి ఇచ్చింది ఆరువందలు. కావాలి నే ఆ ఆరువందలకు చిన్నగుర్రాన్ని తీసుకున్నాసరే:

లేదా మామూలుగా ఇదివరకులాగా భాగం భాగంగానే ఉంచుకో. ఆగ్నరంమీదవచ్చే ఆదాయం చెరిసగం తీసుకుందాం. అందుకూ కాదంటావా, నీ ఆరువందలూ వడ్డీతో అణాపైనలతో ఇచ్చేస్తాను. రెండుగుర్రాలూ నాకే వదలినాసరే. అంతే కాని ఆరువందల భాగానికి పన్నెండువందల రూపాయల గుర్రాన్ని ఎలా ఇస్తాను?” అంటాడు చలమయ్య.

అందుకు ‘ననేమిరా’ అని ఏమయినా పెద్దగుర్రమే కావాలన్నాడు బసవయ్య, ఊళ్ళో హంగుదార్లు కొందరు ‘పెద్దగుర్రం నీకే రావాలి’ అంటే ఎలా రాకపోతుందో చూద్దాంగా’ అని భరవసాయిచ్చారు బసవయ్యకు. ఈపేచీ తీర్పుచెప్పే భారమే ఇప్పుడు పామయ్యమీద మోపారు.

పామయ్య ఉభయులకూ కావలసినవాడే. పైగా అతిలోకంగా ఎవరితోనూ పేచీలులేకుండా, పెద్దమనిషిగా చలామణీ అవుతున్న ఘటం. గుర్రాలవిషయంలో అనుభవమున్న అభినవనకులుడు. కాని ఎవరికి అనుకూలంగా నలహాచెప్పినా తీర్పు ఇచ్చినా రెండోవారితో విరోధం తెచ్చిపెట్టుకున్నట్లు అవుతుంది.

పామయ్యకు ఏమీ పాలుపోయిందికాదు. చివరికు దీనికోయ్యక్తి పన్నాడు. అదృష్టాని అంచనాకట్టి. ధర్మరంమీద భారంమోపి, లోకంగా “మీ ఇద్దరి వ్యవహారాల్లో రహస్యం మీకే తెలియాలి. మీలో ఎవరు చెప్పింది కాదంటానికి సాక్ష్యం లేదు;

కనుక మీరిద్దరూ గుర్రాలకు చీట్లువేసుకుని న్యాయంగా ఎవరి కేదివస్తే దాన్ని తీసుకోండి" అన్నాడు..

ఈ తీర్పుకు అక్కడచేసిన పెద్దలంతా ఎంతో మెచ్చుకున్నారు. అంతా అంగీకరించినదానికి తాను కాదనటం పెద్దసరిపి తరవాత భంగపని తలవ్రాగించాడు చలమయ్య. బసవయ్య మాత్రం న్యాయం, ధర్మం గెలుస్తాయేమో అన్న భయంతో బెరుకుబెరుక్కు, తప్పనిసరిగా సరే అన్నాడు.

అయితే ఈ చీట్లు తీయించటం ఎవరిచేత అని సందేహం వచ్చింది. అందరిదృష్టి పెద్దగుర్రానికి ఆటనేర్పుతున్న కాసిం మీద పడింది.

అవును. కాసింకన్న అమాయకుడూ, నిజాయితీ కలవాడూ మరొకడులేడు. పైగా కాసింకు అక్షరజ్ఞానంకూడా లేదు. పెద్దగుర్రంలో భాగంలాగానే బసవయ్యకు కాసింలో కూడా సగభాగం వుంది.

ఈ చీట్లీలు తీయించటం మర్నాటికి వాయిదావేశారు. ముందుగానే కాసింని పిలిచి వాడికి లంచమిచ్చి లాలోచి అవుదామని చూశాడు బసవయ్య. కాని కాసిం రూపాయలకోసం న్యాయాన్ని అమ్మటానికి అంగీకరించలేకపోయాడు.

బసవయ్య పంచాయితీ గుమాస్తాని బ్రతిమలాడి, లంచంపెట్టి చీట్లలో ఒకదానిమీద చిన్నగుర్తు పెట్టించాడు.

శ్రీరూపమయం వచ్చింది. కాసి కళ్లు మూసుకుని అల్లారు తలచుకున్నాడు. చీటీశీసుకున్నాడు బసవయ్యకు గుండె వడదడలాడింది, ఆ చీటీ తనకిస్తాడేమోనని; ఆచీటీకే వుంది గుర్తు.

కాసికి చెయ్యి గజగజలాడింది. చేరిన పెద్దలంతా ధర్మదేశత ప్రత్యక్షంకాబోతున్నట్లు ఎదురుచూస్తున్నారు. కాసిం చీటీ బసవయ్యకు ఇవ్వబోయినాడు. బసవయ్య హుందాగా 'పెద్ద వాడు మా చినబాబుకు యివ్వాలి ముందుచీటీ' అన్నాడు బసవయ్య మంచితనాన్ని మెచ్చుకున్నారు కొందరు.

పన్నెండు వందల రూపాయల గుర్రం బసవయ్యకు వచ్చింది. నిజాయితీగా నిలబడిన చలమయ్యకు చిన్నతనంగా వుండటమే కాదు చచ్చినంత పనయింది. స్వామ్యానికి పోయి నా తికి చేతులు తెచ్చుకున్నానే అని విచారించాడు. కాని ఆదెబ్బతో అతడికి అపరిమితమైన అభిమానం, పట్టుదల యేర్పడ్డాయి. ఏమయినా ఏడాదినాటికి ఈ చిన్న గుర్రానికి ఆట నేర్పించి పెద్దగుర్రంమీద పందెం వడలాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. అయితే అది కాసిం వల్ల కావలసిన పని.

పెద్దగుర్రంతోపాటు కాసింకూడా బసవయ్య భాగంలోకి వెళ్లాడు. వాణ్ణి ఎలాగయినా చీలవీయాలి.

చలమయ్యకు బసవయ్యకు ఏర్పడిన స్పర్థలతో ఊరుకూడ పెద్ద గుర్రంపార్టీ చిన్న గుర్రంపార్టీలుగా తయారయింది.

ఎ న తై నా లు గు

కాసింకి సహజంగా యజమానంలే విపరీతమైన విశ్వాసం వైగా డబ్బుకు లొంగే ఘటమైనాకాదు. ఎలామరి వాణ్ణి బసవయ్యనుంచి విడతీయటం? ఎంతడబ్బుకు లొంగనివాడైనా సాధారణంగా అభిమానానికైనా లొంగక తప్పదు. కాగా ఆతః అభిమానానికి తీరని మచ్చకల్పించాలని చూశారు చిన్నపార్టీవారు.

ఓనాడు బసవయ్య భార్య - సీతమ్మ - కాసింకి పిలిచి సాం బారు కారం పెట్టడం చూచారు, చిన్న పార్టీలో కొందరు. సీతమ్మ స్వభావతః కొంచెం చనువుగా మాట్లాడే మనిషి. సాంబారుకారం పెట్టడమే కాదు-సరిసాలుకూడా ఆడిందన్నారు కొందరు. చేతికందిస్తూ చెయ్యికూడా గిల్లివ్రంటుందని బుద్ధి మంతులు మరి కొందరు హించారు.

కక్షకొద్దీ గాలిపోగుచేసి, సీతమ్మకూ, కాసింకి సంబంధం వుందని కల్పించింది చిన్నపార్టీ. అది మెల్లిగా బసవయ్య చెవికి పోకేట్లుకూడా చేశారు.

ఎంత విశ్వాసం వుంటేమాత్రం - సందేహం కలగకుండా వుండా లే గాని, కలిగిన తర్వాత యిలాంటి విషయాల్లో చూసి చూడనట్లు ఎలా ఊరుకుంటారు; ఎవరయితే మాత్రం? బసవయ్య కూడా ఈ సందేహంలో తనకు తెలియకుండానే పడ్డాడు. కాని సంపూర్ణంగా విశ్వసించనూ లేకపోయాడు.

అయినా అతడిమీద అయిందానికి కాని దానికీ కారాలు మిరి
యాలు నూరటం ప్రారంభించాడు. మఠాత్ముగా బస
వయ్యలో వొచ్చిన ఈమార్పుకు ఆంతర్యం ఏమిటో తెలుసుకో
లేక పోయాడు కాసిం.

—బసవయ్య ధాటికి తట్టుకోలేక పోయాడు. ఈ నౌకరీ మానే
ద్దామా అనీ అచకున్నాడు. కాని మళ్ళీ గడిచే దెలాగా అనీ
బెంగపెట్టుకున్నాడు. దినదిన గండంగా రోజులు వెళ్ళు తీస్తు
న్నాడు.

ఈ అదును కనిపెట్టి చలమయ్య కబురు చేశాడు - తన దగ్గ
రకు నౌకరీకి రమ్మని. కాని స్వామిభక్తి! చప్పున అంగీకరించ
లేకపోయాడు.

బసవయ్య ఒకరోజున పొలంనుంచి వచ్చేసరికి గుర్రాల సావడిలో
నుంచి వస్తోంది నీతమ్మ. కాసిం కోసమే వెళ్ళిందనుకున్నాడు
బసవయ్య. ఆమె వెళ్ళింది నిప్పు చేసుకోడానికి విడకలకోసం.
ఏదో లేనిపోని కారణం కల్పించుకొని చెయ్యకూడా చేసుకు
న్నాడు, కాసింమీద బసవయ్య.

ఇహ ఆ అవమానాన్ని భరించలేక పోయాడు కాసిం. చల
మయ్య దగ్గర నౌకరీకి వొప్పకున్నాడు. తాము వేసుకున్న
'స్లాను' అద్భుతంగా ఫలించినందుకు చిన్నపార్టీ అంతా విందు
చేసుకున్నారు - చలమయ్య ఖర్చుమీద.

చలమయ్య ఝమాయించాడు - గుర్రానికి ఆట నేర్పించడంలో. ఆటనేర్పడంలో హంగుకు - డప్పులూ, బ్యాండునూ. రకరకాల ఆటలు నేర్పిస్తున్నాడు. రోజూ కనీసం సాయంకాలం రెండు గంటలయినా గుర్రంతో ఉత్సవమే వూరంతా.

బసవయ్య అయినా అంతమాత్రానికి పట్టుదల వదలలేదు. బస్తీ నుంచి మాంచి ఆటగాణ్ణి తెప్పించాలని - పిలిపించాడు మస్తాన్ని.

మస్తాను వచ్చిన కొత్తలో వాడి ముస్తాబును చూడడానికే వచ్చేవాళ్ళు కొంతమంది జనం. గుర్రం ఆటలో మాత్రం అట్టే మార్పు కనిపించలేదు.

జనాన్ని యెక్కువ ఆకర్షించడానికి - గుర్రాలను ముస్తాబు చేయడం కూడా అవసరమని తోచింది రెండు పార్టీలకు.... ఇహ వాటి వైభవం చెప్పతరంకాదు. ముఖమల్ అంగరక్షాలు. ముఖానికి ముత్యాలు కూర్చిన పట్టాలు, రెండుప్రక్కలా వెండి పూతలు పూసిన కళ్ళాలు, అడించేటప్పుడు సిల్కుదారాలతో పేసినపగ్గాలు, పట్టుకుచ్చుల కొరడాలు - ఎన్నెన్నో రకాలు చేయించారు.

చలమయ్య విశేషం ఏమిటంటే, పాతిక ముప్పయికాసులు పెట్టి బంగారపు మువ్వ చేయించాడు - గుర్రం మెళ్ళోకి. బసవయ్య మాత్రం సీతమ్మ వారించడం మూలంగా చేయించ లేక పోయాడు.

చివరకు గుర్రాలకు వేసే గుగ్గిళ్ళదగ్గర్నుంచీ పోటీలుపడి ఒకరు రూపాయిని వేస్తే మరొకరు రూపాయిన్నరని వేయటం సాగించారు.

...

...

...

ఓనాడు చుట్టుపక్కల గ్రామాల్లోవున్న పెద్దపెద్ద ఆసాములంతా ఈ గుర్రాల ఆటను చూట్టానికై వచ్చారు. వచ్చిన పెద్దలకు రెండుపార్టీలవాడూ, ముందు టీపార్టీలు చేశారు. ఏగుర్రం అద్భుతం యెలావుందో ఆనాటి ఆసాములమీద ఆధారపడి వుంది. చివరకు ఆటలో చిన్నగుర్రానికి, అందంలో పెద్దగుర్రానికి బహుమతు లిచ్చారు.

అదానికి బహుమతి రావటంలో మన ప్రయోజకత్వం ఏముంది అని చిన్నబుచ్చుకున్నాడు బసవయ్య. తానుకూడా ఇంకో ఆట నేర్పేవాణ్ణి పిలిపించి ఆటలోకూడా మొదటి బహుమతి తన గుర్రానికే రావాలని నిశ్చయించుకున్నాడు. కాని సీతమ్మ అతన్ని హెచ్చులకు పోనీయలేదు.

“ఇప్పటికయిన అప్పు చాలు; ఆదాయం మాత్రం పామయ్య గారికిలాగా మనకు ఏమీ కనబడటంలా. ఇప్పటికయినా వెనక్కి తిరిగి చూసుకోకపోతే పిల్లలకు ఇంతకొండ అయినా మిగలదు.” అని అతణ్ణి వేధించి ఆగుర్రాన్ని ఎల్లాగయితేదేం అమ్మి వేయించింది. అప్పటికి బసవయ్యకు అయినకర్చు పథాలుగు

వేలు... గుర్రం సంపాదించిన ఆదాయం నాలుగువేలు.

...

...

...

చలమయ్య... ఇహ ఏకైకవీరుడు. పోటీలో నెగ్గాడు. ఊళ్ళో ఎంతగౌరవం! ఎ.త్రక్షతిప్త! పొరుగుాళ్ళోమాత్రం ఫలానా గుర్రం వీరిదేనని చెప్పకోరూ! కాని అప్పటికీ ఇప్పటికీ మారని వాడు కాసిమే. గుర్రానికి ఆట బాగా అలవాటయిందన్నా కాసికి వచ్చిన మెప్పులేదు. గుర్రంశరీరాని కున్న అంగరఖా విలువంతలేదు కాసిం జీవితమంతా. విలువ గుర్రానిది. లోకువ కాసింది.

ఆదాయంలో పోటీ పోయింది. చలమయ్య ఇహ తనగుర్రానికి ప్రతీకల్లోకూడా ప్రకటనలు వేయించాడు. ఈ ఊహ అతడికి చాలారోజులనుంచీ వున్నా, అపని బసవయ్యకూడా చేస్తా డేమో, చేస్తే అతడిగుర్రం బొమ్మలో అందంగా కనిపిస్తుందని బెంగెట్టుకునేవాడు. ఎంతోదూరం నుంచీకూడా తన గుర్రానికి ఆహ్వానాలు రావటం ప్రారంభమయినాయి. పోటీ లేదు కనుక రవంత లాభసాటిగా కూడా వుంది యిప్పుడు.

...

...

...

శివరాత్రికి ప్రక్కపూళ్ళో బ్రహ్మాండమైన వ్రతస్సవాలు. గడచిన సంవత్సరం ఇద్దరూ తీసికెళ్ళారు గుర్రాల్ని, చలమయ్య గుర్రం దగ్గర నిలవటానికి జనమే లేకపోయారు.

ఈడసా తనగుర్రం కేవలం ఆలోటు తీర్చడమే కాకుండా ఇది

ఎ న తై తో మ్మి ది

ఏస్వర్గంనుంచో దిగివచ్చిందనే భ్యాతికూడా తెచ్చింది. అతని ప్రతిజ్ఞ అక్షరాలా నెరవేరింది. ఆ ఉత్సవానికి వచ్చినవాళ్లలో కొందరు యువకులు ఉబలాటం కొద్దీ ఆగుర్రాన్ని కొందామని మోజుపడ్డారు. అమ్మతారేమో అని రాయబారాలు సాగించారు... చలమయ్యకూడా మంచిబేరం వస్తే అమ్మదామనే అనుకున్నాడు. ఏదో పంథానికి ఇన్నాళ్లుభరించాడు గుర్రాన్ని. ఆరువందలకు కొన్న ఆగుర్రాన్ని ఆబేరగాళ్లు రెండువేలూ, మూడువేలూ - అంటూ పోటీలుపడి అయిదువేలదాకా ధర పెంచారు..

చలమయ్య యెటూచలించలా. ఆమోజుగాళ్ళు మెల్లిగా కాసిం దగ్గరకుజేరి ఆగుర్రాన్ని మాకు యిప్పిస్తే వందరూపాయలు బహుమానం-నీకు నెలకు రెట్టింపుజీతం ఇస్తామన్నారు. ఇలా ఇక్కడా పోటీలుపడి కాసిం మనస్సుకు అయిదువందల రూపాయల ధరవరకూ పెంచారు.

కాసి కాసిం వచ్చినవాళ్లను గదమాయించి - అన్యాయం పనులు నేను చెయ్యలేనని వాళ్లను పంపేశాడు.

ఆరువేలకూ దమ్మిడీ తగ్గనన్నాడు చలమయ్య.

అయిదువేల అయిదువందలయితే మేమిస్తాం. అంతకంటే ఎక్కువయితే నష్టంఅని ముందుకు వచ్చారు ఒకరు. ఇప్పటికీదంతా లాభమేనట్లు.

చలమయ్య చలించలా. వాళ్లే వస్తారు కాళ్ల దగ్గరకు - ఈతఘా-
ముల్లీ వస్తే యెనిమిదివేలకు ఏమయినా తగ్గకూడ దనుకున్నాడు.
అవును వాళ్ల మోజు అలాగేవుంది. కాని వెంటనే ఒప్పుకుంటే
అటుసవుతామేమో అన్న అనుమానంతో అనాటికి వెనక్కి-
జారారు.

ఇంటికి తిరిగి వచ్చింతర్వాత - పుట్టింటి దగ్గరవున్న బూబుకు
జబ్బుగావుందని తెలిసి కాసిం ఊరికి వెళ్ళాడు.

ఆరాత్రే గుర్రానికి హఠాత్తుగా జబ్బు చేసింది.

గుగ్గిళ్లు వాస్తనైనా చూడలా. గడ్డి కరవనేలేదు. నీళ్లు ముట్టుకో-
లేదు.

కాసింమీద బెంగపెట్టుకుందేమో అనుకున్నారు.

చిప్టి తగిలించేమో అనీ అనుకున్నారు.

కాసింకోసం - ఒకమనిషినీ, బస్తీ డాక్టరుకోసం ఒకమనిషినీ
పంపాడు.

తెల్లవారేసరికి గుర్రానికి పొట్ట పుబ్బింది.

డాక్టరు వచ్చేసరికి - గుర్రం చావుబ్రతుకులమీద వుంది. కాసిం
రాలా. భార్య అక్కడ చావుబ్రతుకులమీద వుంది.

ఎన్ని ప్రయత్నాలుచేసినా లాభం లేకపోయింది. ఆరువేల
రూపాయల గుర్రం అయిదునిమిషాల్లో ఎగిరిపోయింది.

చలమయ్యకు తల తిరిగిపోయింది. మొన్న సాయంత్రం అమ్మితే అయిదువేల అయిదువందలు వోచ్చే గుర్రం—ఇప్పుడు యాభై రూపాయల విలువైనా లేకుండా పోయింది.

“ఒకవేళ ఇంత అకస్మాత్తుగా గుర్రం చావటానికి కాసిం ఏమయినా చేసివెళ్ళాడేమో? లేకపోతే గుర్రానికి యింత జబ్బుగా వుందంటే ఎందుకురాదు? బహుశా ఈ పని బసవయ్య దగ్గర లంచం తినో, లేక ఆ బేరగాళ్లదగ్గర ఏమాత్రమో కక్కుర్తిపడో చేసివుంటాడు.”

దూరదృష్టిగల కొందరు చలమయ్యకు సలహా ఇచ్చారు.

ఇహనేం గుర్రంవల్ల డబ్బురాలా చలమయ్యకు. అది చచ్చే సరికి ‘అక్కసు’ మూత్రం వోచ్చింది.

‘మందుపెట్టడంవల్ల చచ్చిపోయింది గుర్రం’ అని డాక్టరుకు అయిదువందలిచ్చి సర్టిఫికేట్ తీసుకున్నాడు.

దాన్ని ఆధారంగా చేసుకొని, బసవయ్యనూ, కాసింని, ఆనాడు గుర్రాన్ని బేరం అడిగినవాళ్ళనూ, పాతవిరోధుల్ని అందరిని కలిపి ప్రతివాదులుగా చేసి కోర్టుయెక్కాడు చలమయ్య — సగంపూయను సాక్ష్యానికి కొన్నాడు.

వెయ్యిరూపాయల లంచంతో బసవయ్య వదిలించుకున్నాడూ కేసు. బేరగాళ్ళు అదేవిధంగా తప్పుకున్నారు.

కొంత్తెకండు

కాని చివరకు కాసింమీద నిల్చిందికేసు...

ఈడిన్నదికూడా పోతుందేమో? మర్యాదగా ఎత్తేసుకోరాదా
కేసు అనిసలహా యిచ్చారు కొందరు చలమయ్యకు. హైకోర్టు
అయినా చూస్తాకాని కేసు వదలనని - పట్టు పట్టాడు.

చివరకు చలమయ్య ఆస్తికి క్రావడిచుట్టి యీ పాపం - ఏ
పాపం యెరుగని కాసిం మెడకు చుట్టుకుంది.

చైత్రం

చిరాకుగా వున్నానేమో, సిల్కులాల్పివిప్పి, పక్కకు విసిరో సరికి

“ఔను, ఇంక మీకు మేము కనపడతామా!” అంది ముఖం. మీద పడిన లాల్చీని తొలిగిస్తూ.

ఎదటఉన్న వ్యక్తికూడా కనిపించనంతటి గర్వం ఏవోచ్చిందా అనుకున్నాను. ఆమె కిటికీతలుపుల కి నీడలోవుంది

... “అంత మరీ కన్పించక పోవడానికి ... నా కళ్ళద్దా లేమయినా మారాయనుకున్నావా?” అన్నాను నేనుకూడా పక్కనే సోఫాలో కూర్చుని నవ్వుతూ

“అద్దాలు మారకపోయినా ఫ్రేములు మారవచ్చుగా... సరే దాకు” అన్నది నామాటనే సాగదీస్తూ.

“ఔను, నిజమే, నువ్వు చూస్తున్నప్పటి నుంచీ ఎన్ని రకాల ఫ్రేములు మార్చినవీ—అలా అడుగుతున్నావు? అంతేనా. లేక కవిత్వమేమయినా మాట్లాడుతున్నావా?”

“ఏం?, మాట్లాడినా మాట్లాడవచ్చు! సహవాసదోషం ... ఇంతవరకు మార్చక పోయినా—ఎప్పుడూ ఒకలాగనే వుంటావనే నమ్మక మేమిటి?”

“ఎప్పుడూ లేనిది, ఇంతలోనే నామీదంత అవనమ్మకం కలగ
టానికి కారణమేమిటి? ఎంతసేపటికీ చదరంగపు ఎత్తుల సమా
ధానాలేకాని; అసలు మనస్సులోని సంగతి మాత్రం తేల్చి
చెప్పవలసిందా!”

“ఆ... అలాంటిదేముంది?... ఏంలేదు ... సరేకాని, ఇవాళ
ఇంత ఆలస్యంగా వచ్చావే?”

“నా ఆలస్యానికేనా యీ హంగామా! ఉహ... మనస్సు
లోని విషయాన్ని మాత్రం మాటగానేవుంచి ప్రసంగంమార్చావు
అవునా?”

“నామనస్సులో వేరేవున్నా లేకపోయినా—అసలు నీలోనే
యేదో అనుమానం ఉన్నట్లుగా వుండే..... అట్టేవేధించక
వెంటనే తేల్చి చెప్పరాదా?... ”

“నాఅనుమానం... బహుశా అపోహయేమో!... అపోహ
కొద్దీ ఏమయినా తొందరపడి అంటే — నాకు నేనై
అమంగళం మాటలు మాట్లాడిన వాణ్ణివుతానేమోనని ...
కాని—”

—అంటూలేచి, దగ్గరనే టేబిల్ మీది సిగరెట్ టిన్ను తీసు
కుని, దాని క్రిందనేవున్న పసుపుపచ్చ కవరు కూడా అందు
కొని, “ఎవ్వడువచ్చింది కవరు”? అడుగుతూనే, మూత సగం

కోసి, గాలివిసురుకు కవరు చించివుండడం గమనించి — ఉత్తరం
తీసి, పైవంతులు — ఉపోద్ఘాతం చదివానోలేదో;

“ఏం? ఇంకనేను—కనీసం—జ్ఞాపకమైనా వుంటానా?”

అన్నది జాలిగా నా మెడకు చేతులుపెనవైచి.

“ఏం?”

“ఇంకనేను చెప్పేదేముంది? చేతిలోనేవుందిగా కవరు, అయినా
నేనెందుకూ మధ్యలో...?” అంటూనే చేతుల్లోంచి మెల
కువగా తప్పించుకొని;

“ఇంక వాచ్చేవసంతంలో మల్లెపూలు మచ్చుకయినా మాలాంటి
వాళ్ళకు దక్కనీయవుకాబోలు!” అంటూ చెంగున దూసుకు
పోయింది ఇంట్లోకి.

—మామూలుగా సాయంకాలం, బయలుదేరబోతూంటే,
లోపల గుమ్మంలోనే యెదురై —

“మీరిక్కడ బండిఖానా తప్పదు. మీ అమ్మగారు చీకటిపడి
తేనేకాని రాదు.” అంటూ టీ కప్పు అందించింది.

టీ నేవిస్తూ వుండగా—

“ఇంక బహుశా మేం ఈవూరునించి వెళ్ళిపోవాల్సి వస్తుం
దేమో” అన్నది దిగులుగా.

“అదే వెళ్ళిపోతావా?” అని వాడిసిపట్టుకుని, “ఊం. ఇంక ఎలా
వెళ్ళిపోతావా?”

అం తై అ ర

అంటూ అంతలోనే ఆమెచేతిలో మడతపెట్టివున్న కవరు లాక్కుని, ఆ సంగతి ఏమయినా అందులో వున్న దేమోనని ఆదుర్దాగా చదివా.

“నువ్వు చెప్పిన సంగతి యీ వుత్తరంలో లేదే?... అబద్ధాలు చెప్పి నన్ను ఉడికిలించాలని సరదా నీకు?”

“అవును. మరి, నాకు ఏ సరదా అయినా నీతోనేగా! కాని ఇది సరదాగా అన్నమాట కాదు మూర్తి! ఇన్నాళ్లు శైలవు పెట్టారు కనుక, బహుశా ట్రాన్స్ఫర్ అప్రతుందేమో నని...! అలాగే కనక అయితే...!!

అంటూ అరచేతుల్లో ముఖం దాచుకుంది.

“ఏమిటది? అయినప్పటిమాటకదా! అందుకోసమని ఇప్పుడిలా ముందుగానే—...”

అని ఓదార్చబోతూ ఆమె ముఖం పైకెత్తాను. ఆ కళ్లలో అశ్రువులు రవంతసేపు తొణికిసలాడి...

అతి జాలిగా నా ముఖంపై వు చూస్తూ;

“అమాయకుడివి - అర్థంకాదు నీకు నా బాధ - అయినా నీ మనస్సుకూడా...”

—చెప్పలేకపోయినా అంతవరకు గాఢదికంతో చెప్పి, ‘ఏవరో

వొస్తున్నట్లున్నాడు' అంటూ తప్పించుకొనివెళ్ళిపోయిందేకాని...
పూర్తిగా అవ్వడూ చెప్పలా.

—ఆమె, చెప్పలేని బాధ మాత్రం పడుతోంది మనస్సులో.
అయినా తోణకడు. పైగా—నే నెక్కడ తన సంగతి గ్రహి
స్తానో అని - లాలనచేస్తూ మరపించాలని కూడా ప్రయ
త్నిస్తుంది.

వచ్చునరువంగతి ప్రసంగం శాస్త్రా తెచ్చి-ఏవేవో కొత్తకొత్త
విషయాలు ఉవ్విళ్ళూరేట్లు చెప్పి, అపూర్వానుభవాలు నా
కేదో కలుగబోతున్నట్లు ఆశలు కల్పించి, అలాంటప్పుడు నేను
జ్ఞాపకమయినా వుంటానా?' అని సహజమయిన బేలతనం
చూపిస్తుంది...

మళ్ళీ... నీ ఆనందానికి విఘ్నంలేకుండా మాకు బ్రాన్సుఫర్
అవటంకూడా ఒకరొకరిగా మంచిదే' అని సమ్మించటానికి ప్రయ
త్నిస్తుంది.

ఆమె మాటలు వింటున్నంతసేపూ - అపూర్వమైన ఆనం
దమూ, ఉత్సాహమూ, ఉద్దేకమూ కలుగుతాయి. మళ్ళీ.
మధ్యలో ఏదో తెలియని బాధ - దిగులూకూడా...!

—ఏమిటో! నాకు నేనే అర్థంకాని స్థితిలో ఉన్నా.

—మా అనుమానానికి తగినట్లుగానే ఆయనకు బదిలీఅయింది...

తొంభై యెనిమిది

ఇన్నాళ్లు శైవులవెంటే ఒకవేళ బ్రాహ్మణ్ కావచ్చు కన
తెలిసికూడా ఆయనలా ఎందుకు చేశాడా అనిపించింది. ఆయనకు
ఈ పూర్వోస్తుండటం ఇష్టంలేదా?... ఒకవేళ ఆమె నాతో
అన్నట్లుగానే - ఈ బ్రాహ్మణ్ ఆమె నలహా ననుసరించి
చేయించుకోవటానికి ప్రయత్నించలేదు కదా!

ముందు ఆయన వెళ్ళి ఆ కొత్త ఊళ్ళో ఉద్యోగంలో పవే
శించాడు.

తరువాత కొద్దిరోజులకు ఆమెకూడా వెళ్ళక తప్పిందికాదు
సామానుతోపాటు.

వెళ్ళేరోజున—

“లోకం యెన్ని అనుకున్నా - ఇక్కడ పున్నాన్నా నా
జీవితంలో... మధురక్షణాలు గడచిపోయాయి. ఇకముందు నీ
జీవితంలో మధురానిమధురములైన ఊణాలు రాబోతున్నాయి.
నేను మెల్లిగా తప్పుకుంటే, నువ్వు సంపూర్ణమైన అనందాను
భూతిని - పొందగలవనే సంతృప్తితో - శ్రావాలని కోరి -
ఇలా బ్రాహ్మణ్ చేయించుకోవటానికి ప్రయత్నించాను. కాని
ఇలా అంటే ఎవరూ నమ్మరుకదూ! నామీది వ్యామోహంతో
ఆమెను మాత్రం అలసంగా చూడకు. అనుక్షణం ఆనందాను
భూతిని కలిగించే అర్ధాంగి నుమీ ఆమె! అంతేకాదు. నీకు
నేను ఇవ్వలేని - ఇవ్వలేకపోయిన - అపూర్వమయిన అను

భూతిని ఆమె ఇవ్వకలుగుతుంది. నిజానికి నువ్వు యింకా పసివాడవు. ఆదర్శాలకోసం మని, అయిచితంగా వచ్చిందే కదా అని - అలసతతో ఆ అమృతాన్ని వాలకపోసుకునేవు సుమీ! నన్ను రవంత మరచిపోకుండా వుంటే చాలు నా కదే పదివేలు...”

అంటూ ఆత్మ విశ్వాసంతో చేతిలో చెయ్యివేయించుకుంది.

—ఇన్నాళ్ళూ ఆమె అనుభవించిన, అవేదనా, బాధా - అందులో నాలుగోవంతునా : నేను ఆమె వెళ్ళింతిర్వాతకూడా అనుభవించాలా.

అప్పుడే - ఇక్కడ వున్నప్పటికీ - అంతబాధ పడిందే! ఇంక నే ననలు కనపడనుకదా - ఇంకెంతబాధ పడుతూ ఉంటుందో అన్న ఆలోచనకూడా కలగలూ నా కా తుంటూ...

ఔనుమరి! నా కేదో పెద్ద ఆశాజ్యోతి-మసకగానైనా రవంత దూరంలో కన్పిస్తూనే వుందిగా!

ఆ అనుభూతికోసం, నా మనస్సు రెపరెకలాడసాగింది

అంతమాత్రాన పాత వ్యామోహమూ పోలేదు. కాగా మనస్సు పాత - కొత్తల మధ్యలోపడి నలిగిపోతున్నది.

మళ్ళీ మరో అనుమానంకూడా కలక పేసేది.

రాబోయే అమృతాన్ని ఆశించి, చేతిలో ఉన్నది అమృతం కాదనే అజ్ఞానంతో వాదులుకున్నానేమో...!

అయితే ఈ అనుమానం ఆ ఆశాజ్యోతిలో అంతస్థానమయి,
అప్పుడు నన్నంతగా బాధించలా.

ఇలా కొన్నిరోజులు మాత్రం పిచ్చిపిచ్చిగా గడిచాయి.

ఆమె వెళ్ళిపోయిందని విన్న ఇరుగు - పొరుగువారు మాత్రం
నే నేదో నిషసర్పంనుంచి విముక్తుణ్ణయినట్లు భావించి—

“అవును అభిమా శుభిమా యెరుగని - అమృతంలాంటి పిల్ల -
ఆ అమాయకురాలిని వదిలి ; ఇంట్లో అద్దెకున్నారు కదా అని-
ఎల్లకాలము దానితోనే పడివుండడానికి అతడు మాత్రం అంత
అజ్ఞానుడా ? ఏదో పడుచుతినపు బులబులంకనుక కొన్నాళ్లు
అదోముచ్చట...”

అంటూ సమరించ సాగారు.

పాతసంవత్సరం వెళ్ళిపోయింది.

చైత్రంతో ప్రకృతిలో అపూర్వమైన శోభ, మార్పునస్తాయి
కదూ ! నేనుమాత్రం ప్రకృతికి అతీతుణ్ణా...! ఇంక నా ఉత్సా-
హానికి, ఉద్రేకానికి అవధిలేకుండాపోయింది.

మధురక్షణాలకోసం అనుకూలం లెక్కించా.

ఎలా అయితే యేం ?

మూడురాత్రుల ముచ్చటలూ... గడిచాయి'

కాని ఎలాగడిచాయో తెలియదు.

తిరిగి వచ్చాను.

నిళ్లు తెరిచాను—

నా క్రొత్త ప్రేములొనించి అంతా వింతగానే కన్పిస్తోంది.

క్రొత్త... అనుభూతి...

మధుర క్షణాలు ... హూఁ. మధురాతిమధురము లైన
క్షణాలు...

ఈ మధురత్వం నా ఊహల్లోనూ, మాటల్లోనూ తప్ప—మరి
మచ్చుకై నా కన్నడలా.

మార్పుఅయితే కన్పిస్తోంది. కాని అనుకోని మార్పు.

అది చైత్రమని నేను భ్రాంతి పడానేమో !

లేకపోతే పచ్చని ఆకయినా కన్పించని ఆచిచ్చుల పిడుగుల ఎండ
లేమిటి ?

శరీరమంతా సెగలూ—పొగలూ...

మల్లెపూవు తగిలినా మాడి పోతున్నది.

ఏమిటో...!

వెనుక ఆమెచెప్పిన ప్రతి అక్షరము జ్ఞప్తికివచ్చింది. ఆమెతో
గడిపిన ప్రతి క్షణమూ మాత్రం ఎలా జ్ఞప్తికిరాకుండా ఉం
టుంది ?

వృథాకళలు కల్పించి, ఆమె అన్యాయంచేసి వెళ్ళిపోయిందా?

ఆమెదగ్గరవున్న అతి చనువుకొద్దీ అలా అనుకుంటున్నా కాని

హ ట రెండు

నిజానికి ఆమె ఏంచేసింది !

ప్రకృతిలోని సహజత్వాన్ని చెప్పింది. కాని ఈ వైషరీత్యం పాపం ! ఆమెమాత్రం పూహించిందా ?

అనుభవంలోకి వస్తున్నా, క్రమక్రమంగా ఆ మాత్రం ఊహించుకో లేనూ ? ఊహించే దేమిటి ? ప్రత్యక్షంగా కనిపిస్తుంటే !

ఈ నాస్తితి ఆమెకు తెలిస్తే—

ఏమవుతుందో ఊహించగలను. కాని ఇది విన్నమిదట ఆమె స్థితి మళ్ళీ తలచుకుని మనస్సునుమాత్రం ఆపుకోలేనేమో—!

అవును, ఎంత ఇదయినా నామనస్సు మాత్రం మరీ అంత పాపాణమా ?

ఇంక ఇలాంటి ఆలోచనలు ఎన్నైనా కలుగుతాయి. నాకేకాదు. అలాంటప్పుడు సాధారణంగా ఎవరికైనా అంతేనేమో !

మానసిక బాధకు మందనేది యెటూ లేనేలేదు.

శారీరక బాధ అయినా తగ్గించుకుందామని—ఇహ తప్పనిసరిగా అభిమానాన్ని వదిలి, డాక్టరు దగ్గరకు వెళ్ళాను.

మూడురాత్రుల ముచ్చటలకు ఫలితంగా, 'సాల్వర్స్' సర్జాల్లోకి గ్రుచ్చుతూ, గింగురు మనేట్లు ప్రశ్నిస్తున్నాడు డాక్టరు నమ్మి దిగా;—

“ఎవరు నాయనా ఆ మహా ఇల్లాలు ?”

నూటూదు

నాం దీ శ్లో క ము

కాకోటయిల్ తాలూకు కనగు అణువు అణువుగా వ్యాపించి నరాలు జన్మన లాగుతున్నాయి. టేబిల్ దగ్గర్నుంచి లేచే సరికి శరీరం తేలిపోవడం ప్రారంభమయింది. పాదాలు తిమ్మి రెక్కినట్లుండి అడుగులు తిన్నగా పడటంలేదు. గాలి గొట్టిన ట్యూబులాగా గాలి విసురుకు కదులు తున్నాడు మధు.

తాను తినలేకపోతే త్రాగుడు వననాలు తింటుంది అని ధర్మ శాస్త్రం తినటము అన్నచోట శాకాహారంకంటే అన్యము అని శాస్త్రకారుల వ్యాఖ్యానం. ఇవాళ రవంత కైమా అయినా తింటే శరీరం స్వాధీనంతప్పేట్లుగా వుండేఅనుకుని మధు మెల్లిగా కాకాహారాటలకు చేరాడు.

పాతవైదాలు పెంచుకొని ఒకర్నొకరు “కైమాచెయ్యాలి” అని అనుకునే జనవ్యవహారం మాత్రమే తెలుసు మధుకు ఈ వరకుదాకా. ఇవాళ అదేదో రుచి చూడాలని తోచకం తనలో తనకే విరోధా తోచింది.

ఫోన్లో తీసుకున్న కైమాకాస్తా పెరవివాకా పోనిచ్చామన కాని వాళ్ళంతా గగుర్పడిచింది.

మనస్కరించక అది ఒక వైపుకునెట్టికల్లు రొట్టె వినా తిందా
మని తెప్పించాడు. అదీ సయించక ఎంగిలి రొట్టెలకోసం యెగ
బడ్డ కుక్కకు పారేశాడు,

కైమా తినటానికేకాదు. చెయ్యటానికైనా చాలినంత కైపు
యెక్కిన సోదర తుల్కులు యెంతోమంది పోగయినా రక్కడ.
ఆ మైకంలో బల్లు విరగ తన్నుతున్నారు. కప్పలు పగలు
కొడుతున్నారు.

ఇలా వొచ్చినవారిని విచ్చలవిడిగా అల్లరి చేయచ్చి, చివరకు
నాలుగు పచ్చకాయతాలు పుచ్చుకోవటా కాకాకు సరిపా
టయింది.

మధు అక్కడినుంచి లేచి వీధిలోకి వచ్చాడు. రికావాడు
ప్రొద్దున్న పెట్టె దుకాణంవాడి వద్ద అణాయిచ్చి కొనుక్కున్న
వాటిలో ఆఖరిచుట్ట మూడోసారి వెలిగించి దమ్ము లాగుతు
న్నాడు తీవిగా. మధు వాలకం చూసి, మంచి బేరం తగులు
తుందని గ్రహించి, ఆచుట్ట ఆర్పి చెవులో దాచుకొని
“యెక్కండి సార్” అన్నాడు.

రిక్వాయెస్ట్ స్పెషల్ సిగార్ వెలిగించాడు మధు. అతడి కళ్ళకు
వెలుతురు గిట్టడంలా. కళ్ళు జిగాల్ మన్నాయి. పురపాలక
సంఘంవారు వారి ధర్మమా అని బజారుదీపా లార్పారు.

వీధివెంట నడిచేవారు, హోటల్లోని గల్లంతును చూచి, “చదువు

కున్న వారుకూడా, ఈరోజుల్లో మరీతాగి తందనా లాడ్డాని కలవాటుపడ్డారు. కావలసిన కరెన్సీ దేశంలో కనపడుతున్నందుకు వచ్చిన రియాక్ష్న్ ఏమో ఇది” అనుకుంటూ పోతున్నాడు. అంతేకాని కడుపులో మండే హాలాహాలానికి కన్ను గప్పాలని తాగుతున్నారేమో కొందరయినా యీ చేదంతా అన్న ఊహ తోచలా ఎవరికీ.

ఈమాటలు మధుచెవిని పడ్డాయి. హృదయం కలుక్కుమంది. ఎంత మైకంలోవున్నా ఏదో “గిల్టీ కాన్ఫెస్” గిల్లినట్లు మనస్సుకు తడుతూనే వుంటుంది.

ఎక్కడికి అని అడక్కుండానే రికావాడు బయలు దేరాడు. ఇలాంటి బేరాలు రోజుకో రెండైనా దొరక్కపోతే, పూటకు కనీసం రెండు శేర్లయినా ఉడకాల్సిన రికావాడి కుంబం యీ శేషనింగు రోజుల్లో యేమయిపోవాలి?

చిల్లులుపడ్డ ఆకాశంలోనుంచి ఆలోకంలోని దీపాలుకాబోలు మినకమినకు మంటున్నాయి.

ఆకు చప్పడయినా లేక అంతరాళం హాయిగా నిద్రిస్తున్న ఆ నిశ్శబ్దంలో, ఆంతరాత్మలో ఏదో హోరు ప్రారంభమయింది.

తన నిశ్వాసల్లోంచి వచ్చే ఆవిరికి కాబోలు ఆకాశం ఉదర పెట్టినట్లు ధౌగ మసలుతోంది.

మాట ఆరు .

అతడి కనుకొలకుగ్లో యెరువు ఆరుద్రానక్షత్రంలో వ్రతి
ఫలిస్తోంది.

అంత దూరానవున్న నక్షత్రాల నడకల కనుగుణ్యంగానే వుం
టాయిట! భూమిమీద మానవుల పరిణామాలు ఎంతో దుస్థి
తిలో వున్నా మానవుని కేంతవరకు ఏనక్షత్రమూ ఉపకరించిన
పాపాన పోయినట్లులేదు—ఎంతసేపటికీ తన అడుగు నీడల్లో సంచ
రించేట్లు చెయ్యాలని ప్రయత్నించటమే కాని. అవును నక్ష
త్రాలు కూడ స్త్రీ జాతికి చెందినవే కదూ ?

కళ్ళు కూరుసుపోతున్న పెళ్ళిలో పురోహితుడు అరుంధతీ
నక్షత్రాన్ని మూత్రం చూపకమానడు. ఆమెచుట్టూ కావలా
వున్న యేడు పుంలింగాల జోలి యెవరికీ పట్టదు.

అరుంధతీ భర్త అని నశిస్తున్న పేరు తప్ప, మిగిలిన ఆరుగురు
పేర్లు కాని, వారి భార్యపేర్లు కాని తెలియవు చాలా మందికి.
యెంచేలో మరి !

అరుంధతీ-పోనీ, తన అసమాన పాతివ్రత్య ప్రభావంవల్ల అంత
ప్రాధాన్యం సంపాదించుకున్న దేమో అనుకుందాం, అయితే
లోకధర్మం-కాని వాళ్ళనేగా యెక్కువగా చెప్పకోటం !

పోనీ తగుదునమ్మా అని వ్రతిపెళ్ళిలోనూ అంతప్రాముఖ్యాన్ని
వహించే, ఆ అరుంధతీ అమ్మవారు తన దగ్గనంగోసం వచ్చిన
వ్రతి కన్నెపడుచునీ అంతదూరాన్నుంచీ దీవించింది!

అమహా యల్లాల్లి దీవెనలు అన్నీ అమోఘం అయినట్లు రుజువు
ఏమయినా ఉండీ ?

అడుగో వినిపిస్తోంది యెక్కడినుంచో సన్నాయి శ్రుతిమళ్ళీ,
ఎవరిమెళ్ళోనో, యెవడో మూడుముళ్ళూ వేస్తున్న ముచ్చట
కాబోలు ఆ సన్నాయి, టెగ్గోస్తేనే కాని విడిపోవని తెలిసి
కూడా యెందుకో అలా వేస్తారు పీటముళ్లు. లాగూ ముడివేసు
కోటం చేత కాసి పలికూనకూడా “పీటముడి వెయ్యద్దు” అని
హెచ్చరిస్తాడు మరి!

రిక్తానాడు తనచిత్తంబొచ్చినట్లు వీధులన్నీ తెగతిప్పుతున్నాడు -
ఓపిక ఉన్నంతవరకు. ఆ సన్నాయి హృదయాన్ని సారకోత
కోస్తున్నట్లుంది. సంగీతం ఆనందాన్ని యెలాఇస్తుందో - బాధను
కూడా అలాగే కలిగిస్తుం దల్లేవుంది.

విషం ప్రాణాన్నీ తీస్తుంది. ప్రాణాన్నీ ఇస్తుంది...అబ్బా!

మనస్సు వున్నదో అతడి హృదయంలో మండే మంటకు మసి
అయిందో తెలియటంలేదు. ఇప్పు డీ కాక్టయిల్ తో - తృప్తి
పడ్డ అగ్నిహోత్రుడేనా వివాహంలో అయిదురోజులూ బౌసాన
నాడుల్లో ఆజ్యంతో తృప్తిపడే అగ్నిహోత్రుడుకూడా? బౌను,
అంతా ఒక కేజ్యాల ! మహాజ్యాల !

బుద్ధి బుగ్గిలయినట్లుగా నేవుంది, చేతిలోనిచుట్టతో వేళ్ళుచురుక్కు
మన్నాయి. విసిరివుచ్చుకు పారేశాడు.

నూ ట ఎ ని మి డి

జేబులో సీసాలో అంతోయింతో మిగిలింది కూడా పుచ్చుకున్నాడు. నీలకంఠుడు ఒక్కసారి పుచ్చుకున్నదే గుటక వెయ్యి లేకపోతే గొంతులో గడ్డకట్టింది. ఆ వేషికి ఆగలేకనేగా గంతులు వేశాడు. అప్పుడు యేర్పడిన గంగ సంబంధాన్నే ఈనాటికి వదలేకుండా ఉన్నాడు.

ఆ కంటియెరుపే తగ్గలా, ఈనాటికి మధుజీవితంలో అనుక్షణం మింగే చేను ఈ కాక్టయిల్ తో సహా ఏ మూల ప్రజ్వరిల్లుతోందో !

ఎక్కడికి వెళ్లాలో అతడికి ఆలోచనలేదు. భూమిమీద రిక్తా తిరుగుతున్నదో, రిక్తాచుట్టు భూమి తిరుగుతున్నదో కూడా అతడికి స్పృహలేదు.

అర్ధరాత్రి దాటినా అతడి తిరుగుడి కంతులేకుండావుంది. సంప్రదాయంగా వచ్చిన అతడిలోని స్వచ్ఛమయిన రక్తంతో ఈ కాక్టయిల్ అంతర్లీనంకాలేక సుఖ్య తిరుగుతోందల్లే వుంది. మహోదయం నాటి సముద్రపు హోరులాగా మరి ఆ హోరు యెక్కడిది మనస్సలోసు ?

ఆహితాగ్నులు, ఆర్షవేత్తలు అయిన అతడి పూర్వులు ఆకాశం లోంచి ఈ వైఖరి గమనిస్తున్నారేమో ! అయిన వంశానికి కళంకం ఆపాదింపచేస్తున్నాడని వాపోతున్నారేమో ?

ఎవరి మానాన వారుపోతారని ఊహకొక యెందుకు మనువు

బండెడు శ్లోకాలు త్రాళ్ళలాగా వేనాడు! పాపం! ఎంతమందిని
బంధింపగలిగాడు నిజానికి!

రిక్ష్వా తన వీధిలోకే వచ్చింది. ప్రేత భూమిలో భూతనాథుడి
ప్రళయతాండవ ధ్వనిలాగా అతడి హృదయంలో ఆరాటం
ఎక్కువయింది.

కాక్టయిల్ వాసన కళ్ళలోంచికూడా కొడుతోంది. తన
గుమ్మంవద్దనే అగింది రిక్ష్వా. అవును నిజమే! తనగుమ్మమే. రిక్ష్వా
దిగి అయిదు రూపాయల కాయితం వాడి మొహాన విసిరేసి
తలుపు తన్నాడు.

వా డాకాయితం దీపం వెలుతురున ఎగాదిగా చూసుకొని
సీటుక్రింద పెట్టెలో భద్రంగా దాచుకుంటూ అన్నాడు:

“భలే కాలావట్టారు స్వామి! బంగారబొమ్మ!”

లేడీస్ నావెల్స్ హౌస్

గవర్నరుపేట - బెజవాడ

ప్రవచయింతు:

వై. వి. సుబ్బారావు

స్త్రీలకు

ఆధునిక మైన ఫాషీవస్తువులు

గాజులు

అందమైన ఆభరణములు

దొరుకును

స్త్రీల సౌందర్యాన్ని
ఇనుమడింపజేసే
చేనేత చీరెలు

నమ్మకమైన రంగుల్లో

నాణ్యమైన నేతలో

చక్కని అంచుల్లో

సరసమైన ధరలకు

దొరకు చోటు

లక్ష్మీ జనరల్ స్టోర్స్

బిసెంట్‌రోడ్ - గవర్నరుపేట

బె జ వా డ

దేశీ ప్రచురణలు

శ ర త్ ర చ న లు

చరిత్ర హీనులు (రెండు భాగాలు)	5 0 0
శరత్ కథలు (మూడు భాగాలు)	8 0 0
గృహదహనమ్ (రెండు భాగాలు)	3 0 0
శేషప్రశ్న	4 0 0
నుభద	2 0 0
పూజారిణి	1 8 0
అడ బ్రతుకు	1 0 0
స్వామి	1 0 0
కాశీనాథ్	0 8 0
నైత్యులు చుక్కలు (శివరామకృష్ణ)	1 0 0
వీరివల్లడు (విశ్వనాథ సత్యనారాయణ)	1 0 0
దేశద్రోహి (పి. వి. నుబ్బారావు)	0 12 0

వలయువారు :

దేశికవితా మండలి, బెజవాడ.

సా ర్వా మృ త ము డి పో

గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

(కాస్తోక్తమైన ఆయుర్వేద జౌషధములకు పుట్టినిల్లు.)

డాక్టరు : కంభంమెట్టు విష్ణువర్ధనరావుగారిచే

తయారుకాబడిన

అ యో డై జీ డ్

(1) సా ర్వా మృ త ము (ఋజుప్రభు)

ఈ సార్వామృతము చెడురక్తమును శుద్ధిచేసి చరిశుద్ధముగ చేయుటలో అమోఘమైనది. అతి మేహమువలనను, రక్తమువలనను కలుగు మేహవ్రణములు, నెత్తురుగడ్డలు, రాచకురుపులు, తీట, గజ్జి, దురద, తామర, మొదలగు చర్మవ్యాధులను, అరికాళ్లు, అరిచేతులు మంటలు, గనేరియా, సవామేహములను యాధిగ పోగొట్టును.

8 బౌస్సుల సీసా రు 2-4-0. 4 బౌస్సుల సీసా రు. 1-4-0.

(2) రే చ న (ఋజుప్రభు)

ఈ రేచనమును రాత్రి పడుండబోయినప్పుడు వేసుకొనిన తెల్లవారుసరికి ఒకటి లేక రెండు నుఖవిరేచనములగును. ఇందు నేపాళము కలిసియుండలేదు. వాంతులు కావు, రుచిగానుండును.

సీసా రు 1-0-0. మోతాదు రు 0-1-6.

అందానికి, ఆకర్షణకి

రాయల్ రోజ్

ఫేస్‌పౌడర్లు, స్నోలు, బిలియండ్లెస్సు,

తలనూనెలు, నెంట్లు మాత్రమే

వాడుడు.

MFD. BY *Sphinx Products*, BOMBAY 2.

సోల్ ఏజంట్ :

కె. అచ్యుతరాం,

బెజవాడ.

దేశీ ప్రచురణలు

రాజకీయ పుస్తకాలు

గాంధీ ప్రణాళిక (ఆగర్ వాలా)	1 12 0
గాంధీ రాజ్యాంగం	1 8 0
రైతులు కమ్యూనిస్టులు (రంగా)	1 8 0
జాతీయ విప్లవపథా (రంగా)	1 8 0
పాకిస్తాన్ (రంగా)	0 8 0
నిర్మాణ కార్యక్రమము	0 8 0
విద్యార్థి నిర్మాణ కార్యక్రమము	0 8 0
కాంగ్రెసుకే మీడిటు (వట్టాభి)	0 10 0
ఝున్సీకీర్తిబాయి	1 4 0
ఆరుణ ఆపఘాటీ	0 12 0
ప్రజానాయకుడు ప్రకాశం	0 12 0

వలియువారు :

దేశీ కవి తా మండలి, బెజవాడ.

NEW INDIA AGENCIES,

HANUMANPET, BEZWADA.

1. *Sole Stockists for :*

TAJ GLASS WORKS LTD.,

HYDERABAD.

2. *Agents for :*

LOTUS BISCUIT FACTORY. LTD.,

BEZWADA.

3. *Agents for :*

PRABHAT & CO, (PERFUMERS)

BEZWADA.

THE NEW GLOBE

THE EVERYBODY'S SHOP

FOR

FANCY, READY MADE

and

FOREIGN TOILETERY

CROCKERY

CUTLERY, BANGLES

Etc., Etc.,

Gandhinagar, BEZWADA.

శ్రీమృత్యుంజయ ఫార్మశీ, బెజవాడ.

రాజవైద్యః గూ డూ రు వి య్య న్న గా రు

స్థా పిం చి న ది.

నమ్మకానికీ. నాణానికీ. సరసమైన దరలకు శాస్త్రోక్తతకు
పేరుపడసిన పాతికేళ్ల సచ్చరిత్రయే హామీ !

ఆసవారిష్టాలు, ఆవలేహ్యాలు, కజ్జలీలు, వంటొషధాలు,
భస్మాదులు సమస్తాయుర్వేదౌషధాలు లభిస్తాయి.

—, కేటలాగునకు నేడే వ్రాయుడు. —

సంతృప్తికరమైన భోజనానికి

చక్కని కాఫీకి

R. N. లంచ్ హోమ్

ప్రకాశంరోడ్డు, గవర్నరుపేట, బెజవాడ.

పరిశుద్ధమైన వెన్న కాచిన నేతితో

పధారాల నన్నింటినీ

తయారుచేయు హోటల్

పి. రంగనాథశర్మ

ప్రొపైటరు.

12

100

1998

